

Το Βογατσικό

Μαθαίνοντας πούθε έρχεσαι, ξέρεις και πού είναι ο δρόμος σου να πάς.
Και σαν τα μάθεις αυτά, θα είσαι άνθρωπος.

Των Δραγούμης

ΕΤΟΣ 47ο / ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 144

ΙΟΥΛΙΟΣ 2023

(ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ '23-ΙΟΥΛΙΟΣ'23)

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ €0,01

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΒΟΓΑΤΣΙΩΤΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ "Ο ΑΓΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ"
ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΜΕΛΗ ΤΟΥ Δ.Σ. ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΣΥΝΤΑΞΗ-ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΝΩΝΤΑΣ ΤΣΙΓΚΑΣ

Η ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΤΩΝ ΦΥΛΛΩΝ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΤΟ ΒΟΓΑΤΣΙΚΟ» ΚΑΙ ΤΩΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΜΑΣ ΑΠΟ ΤΟ «ΙΔΡΥΜΑ ΤΑΚΗΣ ΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ»

Η εφημερίδα του Συνδέσμου Βογασιωτών Θεσσαλονίκης «το Βογατσικό», πρωτοκυκλοφόρησε το 1977 και η Α' περίοδος της έκδοσής της ολοκληρώθηκε το 1991. Από το 1991 αρχίζει η Β' εκδοτική περίοδος που δι-αρκεί, με πολλές μεταπτώσεις στη συχνότητα έκδοσης της και εναλλαγή προσώπων στη δομή της Σύνταξης ή της Συντακτικής ομάδας, μέχρι σήμερα. Το σημερινό φύλλο, με αριθμό 144, τυπώνεται καθώς διανύουμε το 47ο έτος έκδοσης της εφημερίδας. Παράλληλα με την έκδοση, από το 1992-2023, έχουν κυκλοφορήσει και τριάντα περίπου ετήσια ημερολόγια του Συνδέσμου. Εισπέσιμα των καιρών, που απεχθάνονται το τυπωμένο χαρτί, ίσως μάλιστα και το ίδιο το διάβασμα, η διαδρομή της εφημερίδας συμπληρώνει μισό περίπου αιώνα και συνεχίζεται.

Υστερα από πρόταση και πρωτοβουλία του ποιητή κ. Γιάννη Πατίλη, μέλους του Δ/κού Συμβουλίου, του

επίσης ποιητή και Προέδρου του «Ιδρύματος Τάκης Σινόπουλος» κ. Ξάνθου Μαϊντά καθώς και τη σύμφωνη γνώμη των υπολοίπων μελών του Δ.Σ. του Ιδρύματος, ξεκίνησε η ψηφιοποίηση του αρχείου των φύλλων που μέχρι σήμερα έχουν τυπωθεί όπως και των Ημερολογίων του Συνδέσμου. Θεωρούμε μεγάλη τιμή και επιτυχία το γεγονός της διάσωσης και διατήρησης του υλικού αυτού στο ψηφιακό αποθετήριο του ιδρύματος.

Εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου και της εφημερίδας, απευθύνονται από εδώ οι ευχαριστίες προς το ίδρυμα και ειδικότερα στους κ.κ. Ξ. Μαϊντά και Γ. Πατίλη για την προσφορά τους αυτή που «μεταβαίνει» προς το ίδιο το Βογατσικό.

Με την ευκαιρία, αξίζει να ανακοινωθεί και η πρόθεση του Συνδέσμου να δημιουργήσει στο άμεσο μέλλον μόνιμο ιστότοπο στο διαδίκτυο όπου θα αναρτηθούν τα ψηφιοποιημένα αρχεία της εφημερίδας, τα ημερολόγια του Συνδέσμου και άλλες συναφείς εκδόσεις.

εις την αρχήν του προικοσυμφώνου καθώς και όλα τ μ άλλα πράγματα της προικός, εάν τυχόν και δεν μετρηθούν επί χείρας και τα άσπρα και σιγουρευθεί ο γαμβρός είτε με εγγύησιν τινος είτε με ομολογίαν.

Στοχαζόμενοι την ακρίβειαν όλων των πραγμάτων εκρίναμε εύλογο δια να ξεκοπή η ματαία συνήθεια και η μεγάλη κατάχρησις όπου γίνεται καθ' εκάστην ημέραν και ώραν εις πολλά οσπίτια με το κέρασμα του καιβέ και εκ τούτου προξενείται εν πολλούς οικοκυραίους ενόχλησις και ζημία μη δυνάμενοι από εντροπήν τους να κάμουν αλλέως όθεν και δια την θεραπείαν της τοιαύτης ματαίας και επιβλαβούς συνηθείας διορίζομεν ότι από σήμερα και ύστερον εις τους γάμους, εις αρραβώνας και εις άλλους χαιρετισμούς των χριστιανών και άλλων εορτών (εκτός των ημερών του Αγ. Πάσχα) ο καιβές και το γλυκόν να λείψει τελείως και να μη τολμήση τινάς να κεράση ή εις συγγενή του ή εις άλλον φίλον όπου πηγαίνει εις το σπιτικόν του χάριν χαιρετισμού (εκτός μόνον εάν ο συγγενής του εκείνος ή φίλος έχη το ελεύθερον εις το οσπίτιον εκείνο και ζητήσει μόνος του καιβέν, τότε να του δοθή, ή αν είναι κανένας ξένος από άλλον τόπον μουσαφίρης, τότε στέκει εις την διάκρισιν του οικοκυραίου) ει δε και οι οικοκύριοι του καθ' ενός οσπίτιου θέλουν να πίνουν καιβέν μόνον τους κατά μέρος, αυτό στέκει εις την θέλησίν τους και εις την δύναμίν τους και έχουν το ελεύθερον να κάμνουν κατά την αρέσκειάν τους.

Ο Σερβίων Κοζάνης Θεόφιλος
αποφαίνει 1803 Οκτωβρίου 24

Εγκύκλιος περί στολισμού των γυναικών

Στοχαζόμενοι την στενότητα του καιρού, την δυστυχίαν της πατρίδος και την βλάβην και ζημίαν και όσα άλλα ενδεχόμενα ολέθρια ημπορούν να ακολουθήσουν από τοιαύτας φθοροποιάς και κακάς συνηθείας και πρωτίστως από τον αδιάκριτον στολισμόν των φλωρίων, ομιλήσαντες πολλά πολλάκις μεθ' ημών και κοινώς και κατά μέρος τέλος πάντων κοινή γνώμη και ομοφώνω ζητήσει αυτών απεφασίσθη συνοδικώς εις το να διορθώσιν το πράγμα εκκλησιαστικώς και να εικοπούν δι' επιτιμίων αι τοιανταί επιβλαβείς συνήθειαι των φλωρίων και των άλλων ματαίων και πολυεξόδων φορεμάτων...

Από της σήμερα και εις το εξής να μη τολμήση καμμία των ενταύθα γυναικών, οποίας ταξεως και αν είναι, είτε υπανδρεμένη είτε και νύμφη εις τον γάμους της είτε κορίτζι μεγάλον ή μικρόν είτε και παιδίον μικρόν, ή ότι λογής πρόσωπον είναι, κατ' ουδένα τρόπον να φορέη φλωρία επάνω του, ούτε πολλά ούτε ολίγα μήτε σχεδόν εν όπου συνηθίζουν να φορούν εις το μέτωπον, αλλά να λείψει τελείως ο τοιούτος επιβλαβής στολισμός από την πολιτείαν ταύτην και να μη φανή εις το εξής φορεμένον φλωρίον εως κανένα πρόσωπον ή μέσα εις το ιδιον οσπίτιον τινός ή έξω εις γαμον τινά ή εις εκκλησίαν ή άλλη συναναστροφήν.

Ότι εις όσας γυναίκας είτε νέας είτε απερασμένας ευρέθησαν εως την σήμερα χρυσά φορέματα έχει άδειαν ή κάθε μια και από της σήμερα και εις το εξής να τα φορέση καθώς το ζητεί η τάξις της από τώρα δε και ύστερα να προσέχη η κάθε μια δια να μη φθειάση νέα χρυσά φορέματα, όπου δεν είναι της τάξεως της αλλά τα μεν οσπίτια όπου είναι της πρώτης τάξεως ημπορούν να φορούν και να δίδουν της προίκας την συνήθη χρυσή φορεσίαν τα δε οσπίτια της δευτέρας και μεσαιας τάξεως, των τεχνίτων δηλ., θέλουν φορούν αι γυναίκες των αυτών μεταξωτά μόνον σκέτα, δηλ. τα λεγόμενα λειψιάνικα, αμόρια, ατλαζάκια και άλλα, τα δε οσπίτια της τρίτης και τελευταίας τάξεως θέλουν φορή χορέδες, κοντνία, ρούχα παλιά και αλατζιάδες και από αυτά τα είδη θέλουν δίδη και προίκας τυχόν προς τας θυγατέρας αυτών. Όσαι από τας γυναίκας η νύμφας η κορίτζια οποίας τάξεως και αν είναι, έφθασαν να έχουν εως σήμερα χρυσά και κατηφένια παντόφλα ή λειψιάνικα και τερλίκια από αυτά τα είδη, έχουν άδεια να τα φορέσουν εως ολί-

γων καιρόν δια να τα χαλάσουν, από σήμερα δε και ύστερον να μη τολμήσει καμμία να φθειάση καινούργια παντόφλα χρυσά ή κατηφένια ή λειψιάνικα ούτε κανένας από τους αρραβωνιασμένους νέους να στείλει δώρον προς την αρραβωνιαστικιά παρόμοια παντόφλα και τερλίκια τα λεγόμενα μπαϊρακωτά.

Όσαι από τας υπαντρεμένας γυναίκας ή κορίτζια έφθασαν να έχουν εως σήμερα φέσια κεντημένα με χρυσάφια και φούντας, τα λεγόμενα βλάχικα, ας τα φορέσουν εις ολίγον καιρόν δια να τα χαλάσουν, από της σήμερα δε και εις το εξής να μη τολμήση καμμία γυναίκα κατ' ουδένα τρόπον να φορέση παρόμοιον φέσι με χρυσάφια, αλλ' η κάθε μία να δένη την κεφαλήν της εντίμως κατά την τάξιν της με μπασμάδες, ότι λογής θέλει, ούτε κανένας νέος...

Βιβλιογραφία - Πηγές

1. Λεξικό Αρχαιοτήτων, Ντάραμπεργκ- Σάλιο, Προϊξ.
2. Γ. Πετρόπουλου, Ρωμαϊκόν Δίκαιον.
3. Κουκουλέ, Συμβολή εις το περί γάμου παρά τοίς Βυζαντινοίς κεφάλαιον (Επετηρίς Βυζαντινών Σπουδών Β μσελ. 14εξ).
4. Σ. Λάμπρου, Περί προικός κατά τους μεταγενέστερους χρόνους (Νέος Ελληνομνήμων, τομ. 10ος, σελ. 193εξ).
5. Θ. Φυλαδελφέως, Τραχώματα (Ημερολόγιον Σκόκου 1894, σελ. 193εξ).
6. Ι. Σβορώνου, Βυζαντινά νομισματικά ζητήματα (Τραχώματα), Διεθν. Εφημ. Νομισμ. Αρχαιολ. 2-357.
7. Γ. Μάουερ, Ο Ελληνικός Λαός, τομ α μ 1834 μετφρ. Πράτσικα 1943.

ΕΠΑΝΑΛΕΙΤΟΥΓΙΑ ΤΟΥ «ΞΕΝΩΝΑ ΒΟΓΑΤΣΙΚΟΥ» ΥΠΟ ΝΕΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

Στην προσπάθειά μας να προσφέρουμε στο χωριό μας, ανοίγουμε ξανά τον Ξενώνα του Βογατσικού, με την ελπίδα ότι θα κάνουμε βήματα μπροστά για να φιλοξενήσουμε όλους όσους θα ήθελαν να περάσουν λίγες μέρες σε αυτό το υπέροχο ορεινό χωριό. Για επικοινωνία μπορείτε να απευθύνεστε στο κινητό τηλέφωνο 6974316156, καθώς και στο email: vogatsiko.inn@gmail.com.

Υπεύθυνη κ. Σάσα Νανούση.

Από δω και στο εξής το Βογατσικό θα έχει το δικό του Τσιπουράδικο, "Το Τσιπουράδικο του Θωμά" σας περιμένει πλαισιωμένο με πάρα πολλούς μεζέδες, σχάρες, σουβλές, θαλασσινά και διπλοβρασμένο κρυστάλινο γνήσιο τσίπουρο Βογατσικού.

Δίπλα στο πάρκο Βογατσικού
Τηλ.: 2467095249, 6934975567

Χρήστος Γκολομπίας

Γενικός Οικογενειακός Ιατρός - Ομοιοπαθητικός
General Practitioner - Practitioner of Homeopathy

Τ: 2310 801 423 κ: 6974 957 967

Καπετανίδη 14, 55131, Καλαμαριά
e-mail: chrisgolob@yahoo.com

Άρτος και Θέαμα

του ΝΩΝΤΑ ΤΣΙΓΚΑ

Είναι μια επίμονη εικόνα που κουβαλά και ήχο και μυρωδιές μαζί της, μένοντας ολοζώντανη, σαράντα χρόνια τώρα και βάλει. Ο οδοντίατρος Γιώργος Βαφειάδης, στο πρόχειρα στημένο ιατρείο του, στο δεύτερο πάτωμα της οικίας Σταυρίδη, δέχεται κάθε Σάββατο τους πιστούς ασθενείς του που δεν μπορούν να μετακινηθούν στην Καστοριά. Κρατά, ακίνητο και με ορθάνοιχτο το στόμα, κάποιον βογατσιώτη στην οδοντιατρική πολυθρόνα και παλεύει με το πονεμένο του δόντι, χτυπώντας το κανονικά μ' ένα καλέμι να το ξεχαρβαλώσει ώστε να το πιάσει με την τανάλια ή τροχίζοντάς το βασανιστικά γρρρρ ...γρρρρ... με τον ποδοκίνητο, όπως στις ραπτομηχανές, τροχό. Έχει το παράθυρο ανοιχτό για να μπαίνει ο δροσερός ακόμα αέρας κι έτσι τα πάντα ακούγονται και φαίνονται ευκρινέστατα. Ο πεταλωτής Κώστας Ψήμας, από τον Πελεκάνο, ακριβώς κάτω από εκείνο το παράθυρο, περιποιείται μια

στρι χαϊδεύοντάς το πού και πού, για να κάτσει ήσυχο... Από τον φούρνο του Τακαντζιά, σε λίγο, αρχίζει η παρέλαση προσελεύσεων με την πλούσια εδεσματολογική παρακαταθήκη του χωριού: Ταψιά με γεμιστά, κομμάτια αρνί ή μοσχάρι μαγειρεμένα με πατάτες ή ρύζι, σπλήνες γεμιστές με ρύζι και μυτιρίνα, κρέατα ψητά στη λαδόκολα σε κομψά πακέτα δεμένα με σπάγκο, πινακωτές με ζεστά μυρωδάτα πισινίκια με προζύμι και μαλάθες με ψωμιά ρουφτένια και κουλούρες, αν υπάρχει κανένας γάμος κοντά ή λειτουργίες για πρόσφορα, αφού τα ευχέλαια, τα τρισάγια κι οι αρτοκλασίες δε λείπουν όλο το χρόνο. Διαβαίνουν καμιά φορά, περασμένες στη μασχάλη και τυλιγμένες σε λεπτό άσπρο χαρτί, οι φρατζόλες (τα ψωμιά φόρμας) που, από τις αρχές της δεκαετίας του '60, έχει εισηγηθεί και συστήσει στο χωριό ο Κώστας Τακαντζιάς...

Αρτοποιείον «Η Δημήτρα» του Κωνσταντίνου Τακαντζιά.
[Φωτ. Αρχείο Νώντα Τσίγκα].

φοράδα δεμένη με τριχιά στην ακακία με τον παχύ ίσκιο. Καλιγώνει με θαυμαστή τέχνη και ταχύτητα. Δίπλα, περιμένουν τη σειρά τους οι επόμενοι πελάτες: ένα άλλο άλογο, κάποιο μουλάρη ή κανένα γαϊδουράκι, μαζί με τον νοικοκύρη του το καθένα, που το κρατάει από το καπί-

Ο πεταλωτής από την Εράτυρα Κώστας Ψήμας επί το έργον στον Πελεκάνο το 1959. [Φωτ. Αρχείο Νώντα Τσίγκα].

Ο Κώστας Τακαντζιάς ανάμεσα σε στρατιώτες του 573 Τάγματος Πυροβολικού. Ο φούρνος του είχε αναλάβει την τροφοδοσία άρτου του Τάγματος και της Λέσχης των αξιωματικών, των Σχολικών συσσιτίων της U.N.R.R.A. (United Nations Relief and Rehabilitation Administration) όπως και των Μαθητικών Κατασκηνώσεων της Νομαρχίας στον Άγιο Νικόλαο. [Φωτ. Αρχείο Νώντα Τσίγκα].

Εχουμε λοιπόν και λέμε: οι γοερές κραυγές και οι πόνοι του άμοιρου βογατσιώτη που σφαδάζει στην καρέκλα του γιατρού, το ακανόνιστο χτύπημα από το οδοντιατρικό καλέμι, το ρυθμικό τακ τακ του πεταλωτή, το ανήσυχο χλιμίντρισμα της φοράδας, οι λαχταριστές μυρωδιές και το θέαμα των φαγητών και ψωμιών που διαβαίνουν σαν σε πασαρέλα μετά την παραλαβή τους. Η ωραία και ζεστή μυρωδιά από το φούρνο...

Ενθυμού και ευφραίνου ψυχή μου!

[Το κείμενο αποτελεί απόσπασμα από το «Θερινοί επισκέπτες, μικρό σεργιάνι, κόσμος που μακραίνει...» που αναρτήθηκε στο blog μου *En Bogatsiko* την Κυριακή 23 Ιουνίου 2013, https://envogatsiko.blogspot.com/2013/06/blog-post_23.html. Εγιναν σ' αυτό ορισμένες προσθήκες, διορθώσεις ή τροποποιήσεις].

Η Τάνα κι η Τσιατσιάνα

Είχαν απουσώσ' τις δ'λειές. Η Τάνα η αμικάννα πούχιν έρθ' από ν' Αμικική στου χουργιό για τουν δικαπιντάβγουστου μι τουν άντρα τ'ς. Μαζί μι ν' Τσιατσιάνα τ' σ'νυφάδα τ'ς, απ' κάθου-νταν όλα τα χρόνια τ'ς στου Μπουγατσκό, είχαν ανασκιρισ' τ'ς άκρις όλις στου σπít'. Φουκάλ'τσαν ως κι τουν νου-βουρό, έφκιασαν και γιμιστά πιπέρια μι ρύζ', τα πήγαν στου φούρνου τ' Τακαντζιά κι καρτιρούσαν για πότι ναπιράσ' η ώρα, ψόφχικς κι οι δγυο απ' τη δ'λειά, να παν να πάρν' του

σ'νί του τρανό να φαν' του μι-σμέρ'. Αντας λέει η Τάνα η αμικάννα: «Ας κάνουμε βρε ένα μπρέικ...» [break=παύση, διάλειμμα]. Κι η Τσιατσιάνα θάρρυσιν τίπουτας μι του μπρικ' 'χα νά φκιανι η Τάνα (καέναν καφέ μιρακλίδκουν θάρρουμ'...). Κι τ'ν απουλνάει του στιχάκ':

Βάλ' του ...μπρικ' στου καμινέ-
του
του καφέ να πιούμι σκέτου!

Θυ παζαριώτ'ς

[Φωτογραφία: Αρχείο Νώντα Τσίγκα]

Μια συζήτηση με αφορμή

το *ά ν α σ κ ι ρ ν ῶ* και το *φ ο υ κ α λ ν ῶ*.

Με τον π. Νικηφόρο Μανάδη*, Πρωτοσύγκελο της Ι. Μητροπόλεως Φλωρίνης Πρεσπών και Εορδαίας και Ηγούμενο της Ι. Μ. Αγ. Κοσμά του Αιτωλού Αρδάσσης, γνωριστήκαμε σχετικά πρόσφατα ...δί' αλληλογραφίας αλλά είναι πιασαννατονγνωρίζω χρόνια. Μου έγγραψε με αφορμή το *Θυ απαν' κι ου κάτ' ου κόσμους* — που διάβασε πέρυσι Ιούνιο μήνα και ξαναδιάβασε φέτος τον ίδιο επίσης μήνα— γραμμένο εις την ...Βογατσιοτικήν, κι έπειτα προέκυψαν θαυμαστά πράγματα όπως η αποκάλυψη πως εκείνος «κρυβόταν» πίσω από την παράξενη υπογραφή *άρνιμα* που διάβαζα με αληθινή ευχαρίστηση κάθε φορά στα γρεβενιώτικα *Χρονικά της Δυτικής Μακεδονίας* του φίλου Αντώνη Παπαβασιλείου κ.α..

Η αμεσότητα, η απλότητα, ο αγαπητικός τρόπος του π. Νικηφόρου, η ανθρωπινή ζέση του, μα πάνω απ' όλα η καταπληκτική γλωσσική μας συγγένεια ήταν αυτά που με έφεραν «κοντά» του. (Κι εκείνον σε μενα πιστεύω). Όταν του έστειλα το μικρό σατιρικό *Η Τάνα κι η Τσιατσιάνα* το πράγμα «πήγε λεγοντας». Το καταθέτω εδώ. Θα προσέξετε πως ο π. Νικηφόρος στα κείμενά του γράφει με πολυτονικό (βάζοντας και βαρείες!) ενώ δεν εμπλέκεται στο να βάζει αποστροφές εκεί όπου συμβαίνουν εκθλίψεις (έχουν φύγει φωνήεντα-τόσο σύνηθες στη γλώσσα της περιοχής) αλλά αποφάσισε (ωραιότατα!) να διατηρησει την ηχητική πρόσληψη της γλώσσας στο χάρτι (όπως αυτή ακούγεται). Φυσικά πολλοί θα ανακαλύψουν με σύντομα πως τα *γρεβενιώτικα* και τα *βογατσιοιώτικα* συγγενεύουν ιδιαιτέρως.

Νώντα, υπέρουχα! Έψαξα τοῦ ρήμα *άνασκρινῶ*. Τοῦ *Λίντιλ-Σκοτ** δὲν τῶχ'. Τοῦ *βρήκα* στ' *Δημητράκου***, ἄ κι γράφ':

- *άνασκιράω*: δημ. κ. *άνασκιρίζω* (δημ. -*υράω*, -*ηρίζω*). κ. *άνασγυρίζω*, τοποθετῶ καλῶς, διευθετῶ μετὰ τάξεως, *άνατακτοποιῶ*, *άνασγυρίζω*: παροιμ. *άνασκύρασε νὰ βρίσκης*, δηλ. *τακτοποίησε για νὰ εὑρίσκης εὔχερῶς τὰ πράγματά σου*. *άνασκυρισμένη αἰλή*, *νοικοκυρὰ τὴν ἔχει*.
- *άνασκίρημα*: τό, δημ. κ. *άνασκύρισμα* *διακόσμησις*, *διευθέτησις ἀτάκτως κειμένων πραγμάτων*, ἄ. *Συγγύρισμα*. 2) *τοποθέτησις πραγμάτων εἰς μέρος ἀσφαλές*, συγγ. *Φύλαγμα*.
- *άνασκρινῶ*: *άνασγυρνῶ*, *καθαρίζω ἔκτασίν τινα*, *οἶον αἰλήν*, *ὁδόν*, κ.τ.τ.

Πολλές λέξεις απ' τς λέμι στὰ χουργιά μας ἔχν ρίζικς σν ἄρχαία τ'γλώσσα μας. Φαντάσ' ὅτ' τοὺν κούτουλου-κούτουλουγιώμουσ' τ'λέει ἡ ἄρχαίους ἡ Ὅμηρους ὡς κοτύλη. Στοῦ χουργιό ἴλιγαν κούτουλου τοῦ ξυλέινου τοῦ κύπιλλου. Ἔκουβαν ἀποὺ κάναν κουρμὸ ἕνα ζιουγκάρ' μι κλοννάρ' ἀντάμα. Τοῦ πιλικούσαν κι τοῦ βάθιναν. Μι τνουρὰ ἀπ' τοῦ κλοννάρ', για νὰ μὴ ζματίζουντι, ἔπιρναν νιρὸ ἀπ' τοῦ καζάν' ἀπ' χουρχούλαζι ἀπάν' στ' φουτχιά, ἔργχαν σνκουπάνα κι ἔπλυναν τὰ στράνια τς στοῦ λάκκου. Ἄειντι Νώντα, θὰ λέμι ἀποὺ κανένα θκόμας.

ἄρνιμα*. 28.6.2023

*Το λεξικό των LIDDELL HENRY & SCOTT ROBERT της Ελληνικής Γλώσσας. ** Δ. Δημητράκου, *Μέγα λεξικόν ὄλης τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης* (ἡ *Λεξικό Δημητράκου*).

Το ρήμα *φουκαλ'νω* και η λέξη *φουκαλτζμένους*, προέρχονται από τη *φουκάλη* (=σκούπα, σάρωθρον). Παλιότερα οι βογατσιώτες μάζευαν κάθε χρόνο από περιοχές κοντά στο ποτάμι τα κλαδιά ενός θαμνώδους φυτού, «τις σκούπες», και κατασκεύαζαν αυτοσχέδιες *φουκάλες* που χρησιμοποιούσαν για τον καθαρισμό του σπιτιού στις αυλές και αλλού. Αργότερα αυτές αντικαταστάθηκαν από τις κίτρινες σκούπες του εμπορίου που κατασκευάζονται από το φυτό *σόργος* και χρησιμοποιούνται βέβαια ακόμα και σήμερα. Ο Γ. Ν. Χατζιδάκης στα *Μεσαιωνικά και Νέα Ελληνικά* (εκδ. 1915), σελ 105-106, αναφέρει ότι η λέξη μάλλον προέρχεται από το ρήμα *φιλοκαλώ* (ευπρεπίζω, καλλωπίζω) και χρησιμοποιείται από τον Μεαίωνα αντί του *σαίρω* (=σαρώνω, σκουπίζω, εξ ου και το σάρωθρον). Στην Κύπρο η λέξη ήταν *φρουκάλι* (όχι μακριά από τη *φουκάλη*). Βλέπε και σχετική εικόνα από το βιβλίο:

(Φιλοκαλώ — φλοκαλώ — φρουκαλώ, φρουκάλι)

χίψ γρώνα ὕς θήλεια, (ἐκ διορθώσεως ἀντι γεώνα, ὕς θήλεια) και γρωνάδες σύες θήλεια. (Ἵπάρχει και ἄλλη λέξις γρώνη ἀπὸ τοῦ γράω γραίνω, ὅπως ἀπὸ τοῦ σμάω - σμώνη, φάναι - φωνή, δηλοῖ δὲ τὴν μάκτραν, ὅθεν τὸ νῦν γούρα).

Ὅμοιως παρήγαγέ τις τὴν λέξιν φρουκάλι ἐκ ρίζης prak (ὅθεν Ἰνδ. prnákī = μιγνύναι, συνδεῖν, κορηννύναι, δωρεῖσθαι), εἰπὼν ὅτι τὸ φρουκάλι τοσοῦτον ἀπέχει τοῦ φιλοκαλία, ὅσον ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς. Ἄλλ' ὅμως πολλάκις ἀπαντᾷ ἐν τοῖς μεσαιωνικοῖς βιβλίοις, γλωσσαστοῖς καὶ λοιποῖς τὸ *φιλοκαλώ* ἐπὶ τοῦ *σαίρω* πρὸς πρβλ. παρὰ Δουκ. *σαίρω* τὸ *φιλοκαλώ* τεσσαρωμένη *φιλοκαλουμένη* ὁ *φιλοκαλῶν* τὴν ἐκκλησίαν, ἔπειτα *φλοκαλώ*, *φρουκαλώ*, ὅσον μὴδὲ καλλωπίζεται μὴδὲ σαρώνεται ἤγουν *φλοκαλεῖται* ἢ *φρουκαλεῖται* ἢ *φρουκαλεῖται* *φλοκάλι* *φρουκάλι* *σερα*. *κάλλυντρον*, *φλόκαλα* *φρούκαλα*, *ἀποφρουκαλίδια*. Ἐν τῇ Δυτικῇ Κρήτῃ ἄνομαζομεν τὸ *κάλλυντρον* *παρασῶραν*, ἄτε *παρασῶρουσαν*, καὶ *φρουκαλέ* τ. ἔ. *φρουκαλιά* θάμνον τινὰ ἐξ οὗ κατασκευάζομεν τὸ εὐτελέστερον εἶδος τῶν σαρώθρων· τὸ *φρουκαλία* λέγεται ἀναμφιβόλως ἀντι *φιλοκαλία*, κατ' ἀνομοίωσιν τραπέντος τοῦ πρώτου λ εἰς ν' πρὸς πρβλ. Κυπρ. *παναθύρι* (Mondry 43), Ἰστον *χανάλι* = *χαλάλι*, ἀμπενοφυλλο, *χανικολόγος* κλπ. Καὶ ἐν Μεσαιωνικῇ Βιβλιοθήκῃ Σάθα Γ' ἀναγινώσκεται Κυπριακὸν *φρουκαλεῖ*, *φρουκαλήσου* 232 σελ. καὶ *φρουκαλημάτου* ὁμοίως 482. Ἐν δὲ Νεοελλ. Ἄναλ. Τόμ. Α' 205 *φρουκαλεῖ* = *σαίρει*, *σαρώνει* ἐκ Σικίνου. Ἐν Φιλίστορι Δ' 437 ἀναγινώσκονται τὰ Κύπρια: *φρούκαλα*, *φρουκαλιζω* κτλ. Ἐκαστος ἄρα βλέπει τὴν ὀρθὴν παραγωγὴν τῆς λέξεως, ὅταν λάβῃ τὸν κόπον νὰ μάθῃ, πῶς ἐλέγετο ὑπὸ τῶν παλαιωτέρων. Ὡς πρὸς τὴν μεταβολὴν τῆς ἔννοιας πρὸς πρβλ. Βεγκήρου Ἄνεκδ. Α' 14 «ἀνακαλλύνειν τὸ σαίρειν. ἐξ οὗ καὶ *κάλλυντρον* τὸ σάρον». Καὶ παρὰ πολλοῖς τῶν μεταγενεστέρων ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ ἐξῆς ἀπαντῶσιν ἄμφοτερά πολλὰκις πρὸς πρβλ. καὶ Λευϊτικ. 23, 40 «καὶ λήψεσθε τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ... καὶ *κάλλυνθρα* φοινίκων». Κατ' αὐτὰ δῆλον ὅτι τὸ *φιλοκαλία*, *φιλοκαλίον* ἐγένετο

Συμφωνώντας απολύτως με τον π. Νικηφόρο, νιώθω πως το αεικίνητο ποτάμι της γλώσσας μας μέσα στις διαδρομές χιλιετηρίδων παράσχεσε και διατήρησε μέχρι σήμερα παραφθαρμένα ή αυτούσια ψήγματα χρυσού από το παρελθόν και τάβαλε στη λαλιά των λαϊκών και των αγραμμάτων ανθρώπων. Αυτό το ολάνθιστο περιβόλι διαλεξε για να σωθούν...

Νώντας Τσίγκας

* **Ο**πανοσιολογίατος Αρχιμανδρίτης Νικηφόρος Μανάδης υπογράφει τα κείμενά του ως *ἀρ ν ι μ α* (αρ.[χιμανδρίτης]νι.[κηφόρος]μα.[νάδης]). Γεννήθηκε το 1952 στο χωριό Μικρόβαλτο της επαρχίας Σερβίων. Είναι γιος του παπαΧρίστου και της πρεσβυτέρας Αφροδίτης, εγγονός δε του παπαΝικόλα, κοντά στον οποίο μαζί με τον αδελφό του Βασίλειο εκ παιδικής ηλικίας σπούδασαν την αγάπη στην Εκκλησία και στα εκκλησιαστικά. Τελείωσε το Δημοτικό Σχολείο του χωριού του με τον υπέροχο δάσκαλο Ηλία Λαμπρέτσα. Αποφοίτησε από το Βαλταδώρειο Γυμνάσιο Κοζάνης το 1970 και από την Θεολογική Σχολή του Α.Π.Θ. το έτος 1975.

Από τον Σεπτέμβριο του 1975 μέχρι σήμερα διακονεί την Εκκλησία στην Πτολεμαΐδα και στην επαρχία Εορδαίας. Στις 17 Νοεμβρίου 1979 εκάρη μοναχός, στις 18 Νοε 1979 χειροτονήθηκε διάκονος και στις 15 Ιουνίου 1982 χειροτονήθηκε πρεσβύτερος από τον αείμνηστο επίσκοπο Φλωρίνης Αυγουστίνο.

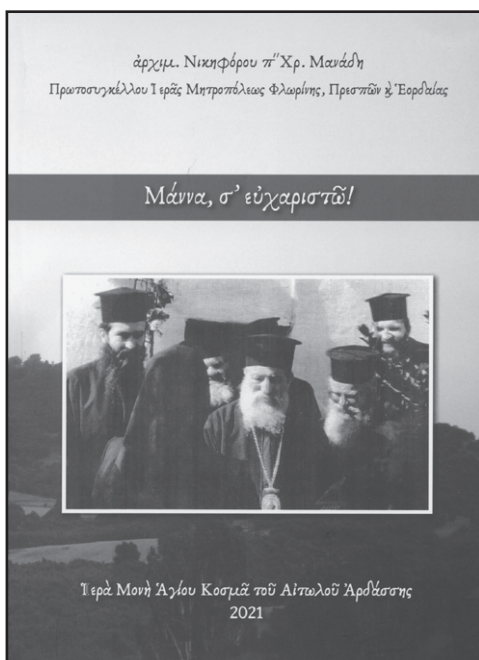
Στην επαρχία Εορδαίας επί 25ετία ήταν ένας από

τους βασικούς συνεργάτες του με ποικίλη διακονία σε όλους τους εκκλησιαστικούς τομείς. Πάνω από τριάντα χρόνια μέχρι σήμερα διακονεί στην θέση του Αρχιερατικού Επιτρόπου Εορδαίας.

Διακόνησε, κατά το ανθρώπινο, την είσοδο νέων κληρικών, αγάμων και εγγάμων, στους κόλπους της Εκκλησίας, την οποία διακονούν όλοι μετά ζήλου και σημαντικής προσφοράς. Ἐτερος καρπὸς τῆ βοήθειά των συμμαχιστῶν του εἶναι ἡ ἀρτιγέννητος Ἱερά Μονή Ἁγίου Κοσμά του Αιτωλοῦ Ἀρδάσσης, τῆς ὁποίας εἶναι ἠγούμενος, με εὐλογία του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φλωρίνης, Πρεσβῶν και Εορδαίας κυρίου Θεοκλήτου και θεμελιώσῃ τῆς ὑπὸ του Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μας κυρίου κυρίου Βαρθολομαίου. Συμμετείχε μαζί με ἄλλους ἀδελφούς σε ἀρκετές ἀποστολές βοήθειας: στην σεισμόπληκτη Καλαμάτα, στο ἐμπόλεμο Βουκουρέστι, στη Βόρειο Ἡπειρο, στα ἐμπόλεμα Βοσνία και Κόσσοβο.

Από κάποιο σημείο και έπειτα η διακονία του επεκτάθηκε και στον γραπτό λόγο. Εξέδωκε μέχρι σήμερα μεταφράσεις πατερικών έργων καθώς και έρευνας της Εορδαϊκής εκκλησιαστικής και τοπικής ιστορίας. Εσχάτως στο σκευοφυλάκιο της Ι. Μονής του Αγίου Κοσμά προστίθεται κάθε χρόνο ένα περγαμηνό χειρόγραφο Ευαγγελιστάριο. Συνέγραψε δυο εξαιρετικά βιβλία με τη νποπιολοαλιά των Γρεβενων στα οποία ισχυρή πνέει η αύρα της αγάπης για τον τόπο και τους ανθρώπους του Μικροβάλτου μα πάνω από όλα ολοζώντανη διατηρείται η μνήμη των στοχαστικών λόγων, των κόπων, της υποδειγματικής ζωής της μητέρας του πρεσβυτέρας Αφροδίτης Μανάδη. Το πρώτο του

βιβλίο είναι το «Μικροβάλτου περιλειπόμενα, έκδοση «του 2013, ενώ το πιο πρόσφατο που τυπώθηκε (2021) είναι το «Μάννα σ' ευχαριστώ», ένα βιβλίο που αφιερώνεται από τον π. Νικηφόρο σὲ ὅλες τὶς παλιές ἀγράμματα μάννες τοῦ χωριοῦ του.

Το Βογατσικό

Ἰδιοκτῆτης:

Σύνδεσμος Βογατσιοτῶν Θεσσαλονίκης
“Ὁ Ἅγιος Κωνσταντῖνος”

Υπεύθυνος κατά τον Νόμο:

Βαενάς Χρήστος Τηλ.: 6937147155

Γραφεία: Μητροπόλεως 19, τ.κ. 546 24 Τηλ./Fax: 2310 230937

e-mail: vogatsiko@yahoo.gr

Ετήσια Συνδρομή: 20€

Λογαριασμός καταθέσεων Τράπεζα Πειραιώς
5219-002797-216

Εμβάσματα Εξωτερικού:

IBAN GR

63 0172 2190 0052 1900 2797 216

Δικαιούχος:

Σύνδεσμος Αποδημούντων Βογατσιοτῶν

Συνεργασίες - Επιστολές: να αποστέλλονται στην παραπάνω ταχυδρομική ή ηλεκτρονική διεύθυνση

Αντιπρόσωποι: Γλυκερία Δημ. Καπαχτσή, Βογατσικό

Εκτύπωση: Μαυρογένης Α.Ε. Τηλ.: 2310700770

Όσοι αναγνώστες, συμπατριώτες και μη, επιθυμούν να δημοσιεύουν κείμενα και συνεργασίες τους που αφορούν το Βογατσικό, το Σύνδεσμο ή είναι γενικότερου ενδιαφέροντος, παρακαλούμε να αποστέλλουν το σχετικό υλικό είτε στην ταχυδρομική διεύθυνση (Μητροπόλεως 19, 546 24, Θεσσαλονίκη) είτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση (vogatsiko@yahoo.gr). Η αποστολή των συνεργασιών με άλλο τρόπο δεν εξασφαλίζει ότι τα κείμενα θα φτάσουν στη Σύntαξη, και συνεπώς αυτή δεν θα ευθύνεται για τη μη δημοσίευσή τους. Τα άρθρα που αποστέλλονται πρέπει να είναι ενυπόγραφα και οπωσδήποτε απηχούν τις απόψεις του υπογράφοντος. Σε κάθε περίπτωση η Σύntαξη διατηρεί το δικαίωμα για τυχόν διορθώσεις (γραμματικές ή συντακτικές) καθώς και για την τελική επιλογή των κειμένων.

Σε περίπτωση αλλαγής των στοιχείων αλληλογραφίας παρακαλούμε να μας ενημερώνετε σχετικά και έγκαιρα, ώστε να αποφεύγονται περιττά έξοδα αποστολής. Επίσης, εφόσον γνωρίζετε συνδρομητές που δεν λαμβάνουν την εφημερίδα ταχυδρομικά, ενημερώστε μας για να διορθώσουμε τυχόν λανθασμένες/ελλιπείς καταχωρήσεις στα στοιχεία αλληλογραφίας.

ΔΙΑΔΩΣΤΕ “ΤΟ ΒΟΓΑΤΣΙΚΟ” || ΠΛΗΡΩΝΕΤΕ ΕΓΚΑΙΡΩΣ ΤΙΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΣΑΣ
|| ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΕ Ή ΕΓΓΡΑΨΤΕ ΦΙΛΟΥΣ Ή ΑΛΛΟΥΣ ΣΥΝΤΟΠΙΤΕΣ ΩΣ ΝΕΟΥΣ
ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ!

ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ ΑΓΓΕΛΙΝΑ
ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΣ

28ης Οκτωβρίου 4

Σιάτιστα

Τηλ.: 2465301029

Κιν.: 6942290980

e-mail: aggelina1983@gmail.com

Μέλι Ανθέων Βογατσικού
Τζακόπουλος Νικόλαος
EL-56-301

Τριαντάφυλλου Γρέζιου

Περί τῆς παρ' ἡμῖν ἐκφορᾶς τῶν κυρίων ὀνομάτων τῶν προσώπων**

(ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΣΤΟ ΒΟΓΑΤΣΙΚΟ)

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ-ΕΡΕΥΝΑ-ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ-ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ: ΝΩΝΤΑΣ ΤΣΙΓΚΑΣ*

Ο Τριαντάφυλλος Γρέζος σε ειδικό κεφάλαιο της σπουδαίας μελέτης του σχετικά με το γλωσσικό ιδίωμα στο Βογατσικό (το έργο φυλάσσεται στο ΙΑΝΕ της Ακαδημίας Αθηνών/εκείθεν και οι εγγραφές) σημειώνει τα παρακάτω:

I. ΑΝΔΡΩΝ

Αγαθοκλῆς, Κουκλῆς
 Ἀθανάσιος—Θανάϊς—Νάσιους και
 Νάτσιους, Θανασούλας, Τσούλας,
 Θανασούλ'ς—Νασιούλ'ς, Θανασάκ'ς,
 Σάκης παρά τοῖς Βλαχοφόνους
 ἀκούεται.

Ἀναστάσιος, Ἀναστάϊς, Τάσιους, Τάσις,
 Τάσκους, Τάτσιους, Τάτσις, Τσιάτσιους,
 Ἀπόστολος, Ἀπουστόλ'ς, Τόλιους,
 Τόλης, Ἀπουστουλάκ'ς, [Λάκης, Λάκ'ς]
 Ἀνδρέας, Ἀντρίας, Ἀντριάς (Ἀγιαντριάς),
 Ἀντρέας, Ἀντρίκους, Ντούσιας, Ντούλης,
 [Ντίας].

Ἀργύριος, Ἀργύρ'ς, Γκίρους
 Βασίλειος, Βασίλ'ς, Βασιλάκ'ς
 (ἀλλαγῶ ἐκφέρεται και Βασιλάκος,
 Βασίλ'ς, Σίλτ'ς ἢ Σίλης).

Γεώργιος, Γιώρ'ς, Τζιάτζης (νεότ. προ-
 σθήκη ἀπό ἀμερικ. George), Γιώργους,
 Γεωργῆς, Γιώγας, Λιούλ'ς, Λιώλιας,
 (παρ' ἄλλους Λιδῶλιος), Γεωργάκ'ς,
 Γάκης, Γιωργούλας, Γούλας, Γκῶγκους,
 Γρηγόριος, Γληγόρ'ς, Γόλτ'ς, Γόλης,
 Γκόλ'ς.

Δημήτριος, Δημήτρ'ς, Δημητρός,
 Μῆτρος, Δημητράκ'ς, Τάκ'ς, και Τάκας,
 (ἐκ τοῦ τύπου Δημητράκας ὁ ὅποιος
 παρ' ἡμῖν δέν ἀκούεται), Δημητρούλ'ς,
 Δημητρούλας, Μητρούλας, Δήμους,
 Τζίμους, Δημάκ'ς, Μῆτσιους.

Εὐάγγελος, Βαγγέλ'ς, Βαγγιλάκ'ς.
 Εὐθύμιος — Θύμιους, χλευαστικῶς
 Τύμιους

Ζήσης, Ζῆσους, Ζησάκ'ς, Τζήκας ἢ
 Τσίκας.

Ἥλιας, Λίας, (Ἥλιας παρά τοῖς
 Βλαχοφόνους)

Θεόδωρος, Θόδουρος, Θουδουράκ'ς,
 [Ντόντουλους] (Παρ' ἄλλοις ἀκούεται
 Θεοδωρούσιος, Ντούσιος, Ντώρας ἢ
 Ντῶρος· Μεγάροβον, Πισοδέριον κλπ).
 Θεοχάρης— Χαρέτσιους, Χάρης, Κάλης

Θωμάς — Θουμάκ'ς, Σιώμους, και
 χλευαστικῶς Τσιῶμος
 Ἰωάννης — Γιάννης, (προφ. Γιάνν'ς),
 Γιαννάκ'ς, Νιάνιους (Γιαννᾶκος ἐν
 Λιαριγκόβη), Νοῦκος, Νάκ'ς, και
 χλευαστικῶς Νάκας (κατά τό χάχας),
 Γιαννούλ'ς.

Καλλιμάχος, [Μάχους]

Κωνσταντῖνος, [προφ. Κουσταντῖνους]
 — Ντίνους, ἢ Ντίνας, Νίνης, Κώστας,
 Κώτσιας, Κώκιας, Κώτσιους, Κουστῆ,
 Κουτούλας, ἢ Κουτσιούλ'ς, Κουστάκ'ς
 (ἐκ τοῦ Κωτιούλας), [Κουτούλας],
 Ντούλης ἢ Ντούλας, ὅπερ ἦλθεν ἡμῖν ἐκ
 Βλάστης, ἔνθα τοῦτο εἶναι συνηθέστα-
 τον).

Έργο του Νίκου Στ. Δραγοῦμη τοῦ ζωγράφου
 (1874-1933).

Λάμπρος· οὐδεὶς ἄλλος τύπος αὐτοῦ
 ἀκούεται. [Λάμπρους, Λάμπης,
 Μπάμπης].

[Λεωνίδα, Λιονίδα, Λιόντας, Λιόντης,
 Νίδα].

Μάρκος· οὐδεὶς ἄλλος τύπος, ἀκούεται
 δ' ὅμως *Μαρκίδα* ὡς πατρωνυμικόν,
 τό ὅποιον δοθέν ἐν Κωνσταντινουπόλει
 εἰς ἓνα τῶν ἐκεῖ παρεπιδημούντων
 πολιτῶν τοῦ Μπογατσικοῦ ὑπό τινος τῶν

Πατριαρχικῶν, παρ' ὧ οὗτος εἰργάζετο
 ὑπογραφόμενος μέ ἐπωνύμιον Μάρκου,
 ἦν τό ὄνομα τοῦ πατρός του. Τό Μαρκίδης
 δέ ἐγένετο Μαρκίδα και εἶναι τό πρῶτον
 πατρωνυμικόν εἰς ἰδης, ὅπερ ἠκούσθη ἐν
 τῇ ἡμετέρα κωμοπόλει. Τώρα δέ τά εἰς
ἰδης και *αδης* ἀφθονοῦσι, προσκολλώ-
 ντων τάς καταλήξεις ταύτας εἰς τά πα-
 ρωνύμια αὐτῶν πάντων, ὅσοι νομίζουσιν
 ὅτι τά τοιαῦτα πατρωνυμικά ὡς και τά εἰς
πουλλος προσδίδωσιν αἴγλην και βαρύ-
 τητα εἰς τό ἄτομόν των και ἐλέγχουσι τήν
 εὐγενή καταγωγήν των!!!

Μιχαήλ, Μ'χάλτ'ς, Μιχαλάκ'ς

Ναούμ, Νιούμας

Νικόλαος— Νικόλας, Ν'κόλας και
 χλευαστικῶς Κόλας (ἐν Μεγαρόβω
 Κολούσιος-Κούσιος), Νικολῆς,
 Νικουλάκ'ς, Νίκους.

Παναγιώτης, Γιώτ'ς, Γιώτας, Μπότης.

Παντελῆς-Παντελάκης, Πάντους.

[Παύλος, Παύλης]

Πέτρος-Πιτράκ'ς.

Ράλλης, Ράλλ'ς, Λιάλιους

Σταῦρος, Σταυράκ'ς, Σταυράκους (ἐν
 Μεγαρόβω και Σταυρούσιος)

Σπυρίδων, Σπύρους, Σπυράκ'ς

Στέργιος — Στέργιους, Τέγους,

Στιργιουλ'ς, Γιούλης

Τριαντάφυλλος — Τραντάφυλλους και
 Τριανταφύλλ'ς και Ντάφας (ὁ τύπος
 οὗτος τοῦ Τριανταφύλλου και εἶναι πα-
 ράδοξος και δυσεξηγητος).

Φίλιππος, Φίλιπας.

Χαράλαμπος—Χαράλαμπος και
 Χαράλαμπος, Χαραλάμπ'ς, [Λάμπρους,
 Λαμπρούλ'ς, Λάμπης, Μπάμπης]

Χαρίλαος, Χαρίλας, Χαριλάκ'ς

Χριστόδουλος — Χ'στόδουλος,
 Τσιόδουλος, Τσιόλης.

Χρῖστος, Χρηστάκ'ς, (παιδικ. Χλίτος),
 Λίτους, Χ'λιτάκ'ς

Χρυσόστομος — Χ'σόστουμος,
 Τσιόστουμος, Τσιότσιους.

II. ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Ἀγνή, Ἀγνούλα, Ἀγνίτσα, Νέτσιου

Ἀγγελική, Ἀγγιλούδα, Λούδα.

Αἰκατερίνη, Κατερίνα, Ρίνα, Νίνα,
 Κατίνα, Κατινιά, Κατίγκα, Κατίγκου,
 Κατερινούλα, Νούλα, Κατερινάκ'.

Αλεξάνδρα, Ντάντα, Λοζάντρα, Αλέκα.
Αναστασία, Αναστασιά, Τασιά, Τασιάνα,
Τσιατσιάνα, Τσιατσιανούλα.

Αννίκα

Ανδρομάχη, [Αντρομάχ', Μάχη]

Βάια, Βάγια, Βαΐτσα, Βάτσιου,
Βατσούλα.

Βασιλική, Βασιλ'κή, Βασιλ'κούλα,
Βασούλα, Κική.

Δέσποινα, Δισπινούλα, Δέσπου.

Έλενη, Λέν', Λένκου, Νίτσα, Λινάκ',

Λένιου, Ιλνίτσα, 'λνίτσα

Ειρήνη, Ρήνα, Λήνα, Ειρήν', Ρηνούλα.

Έλισσάβη, [Ιλισσάβη]

Ευαγγελή, Βαγγελή, Βαγγιλίτσα,
Βαγγιλούδα, Αγγιλίνα, Λίτσα.

Ευδοκία, [Βδούκου, Ιβδουξία, Ιβδουκία]

Θάλεια, Θαλίτσα

Θεοδώρα, Θουδώρα, Ρούλα.

[Καλλίνου (Καλλίνω)]

Καλλιόπη, Καλλιόπ', [Όπη]

[Κατερίνα, Κατιρίνα, Λίνα]

Κωνσταντίνα, Κουσαντινιά, Ντίνα.

Μαλαματή, Ματή, Ματούλα, Ματέκου,
Τέκου.

Μαρία, Μαρούσιου, Μαρίκα (Το
Μαρίκα εισήχθη έσχάτως υπό των έκ
Θεσσαλονίκης διδασκαλισσών), Μάρου.

[Όλυμπιάδα, Λυμπιάδα]

[Όλυμπία, Μπία]

Πηνελόπη, Πινιλόπ', Πινίκου

Σταματία, Σταμάτου, Σταμάτα, Μάτιου,
Μάκιου, Τιάμου.

Σουλτάνα, Σουλτανιώ, Σουλτανίτσα,
Τάνα, Τανέκου.

[Μερικά ακόμη ονόματα: Αγγέλα,
Αγγελίνα (Αγγιλίνα), Ανδριάννα

(Αντριάννα), Ανδρονίκη (Αντρονίκ'),
Αργυρώ (Αργυρούλα, Αργύρου),
Αφροδίτη (Αφρούλα, Αφρου, Αφρουδί'),
Βενετία (Βινέτου, Βέτα), Γεωργία
(Γίτσα), Ευλαλία (Ιβλαλία), Ευγενία

Έργο του Νίκου Στ. Δραγούμη του ζωγράφου
(1874-1933).

(Βγέννα), Ευθαλία (Ιφθαλία), Ζωή (Ζουή,
Ζουίτσα, Ζουζώ), Θεοδότα (Ντότα,
Θιουδότα), Θεολογία (Θιουλουγία),
Καλλιρρόη (Καλίτσα), Κλεοπάτρα
(Κλιουπάτρα, Καλιουπάτρα, Πάτρα),
Μαριάνθη, Ματθίλδη (Ματίλθη),
Μαλαματή (Ματούλα), Στεργιανή
(Στιργιανή, Στιργιάνου), Τριανταφυλλιά
(Τρανταφ'λιά), Ωραιοζήλη (Ζήλη)].

Σημειώσεις του Τρ. Γρέζου

Από το 1857 ήρξάμεθα ονομάζειν τούς
βαπτίζομένους κυρίως ονόμασιν έκ των
άπαντωμένων εν τή ελληνική Μυθολογία
καί Ιστορία. Ούτως άκούονται ήδη τά
ονόματα Ήρακλῆς, Άχιλλεύς, Μενέλαος,
Μιλτιάδης, Θεμιστοκλῆς, Περικλῆς,
Άλέξανδρος, Περδίκας, Πλούταρχος,
Σῆμος, Κλεόβουλος, Φιλώτας, Τηλέμαχος,
Πηνελόπη Παρμενίων, Κλεοπάτρα,
Θάλεια, Αφροδίτη, Όλυμπιάδα.

Σημειωτέον δέ ότι τούτα προφέρο-
νται άκέραια πλήν των Θεμιστοκλῆς,
Άλέξανδρος, Αφροδίτη καί Όλυμπιάς,
τά όποια προφέρονται καί ούτω. Τοκλῆς
καί Κλῆς, Λοζάντρα και Ξάντλια. Το
Αφροδίτη, Βίτσα (Αφρουδί', Αφρου,
Αφρούλα) καί τό Όλυμπιάς, Όλυμπιάδα.
Καί μέχρι του 1880 ήκούοντο τά
Μενέλαος, Άλέξανδρος, Θεμιστοκλῆς
και Περικλῆς, έκτοτε δέ εισέρρυσαν τά
άλλα.

*Πρώτη δημοσίευση/ανάρτηση στο blog μου
En Bogatsiko

[http://envogatsiko.blogspot.com/
search?updated-max=2023-03-10T10:09:00-
08:00&max-results=7](http://envogatsiko.blogspot.com/search?updated-max=2023-03-10T10:09:00-08:00&max-results=7)

[http://envogatsiko.blogspot.com/2023/03/2.
html](http://envogatsiko.blogspot.com/2023/03/2.html)

Τα εντός αγκυλών ([.]) αποτελούν δική μας
προσθήκη

**Φυλάσσεται στο ΙΑΝΕ της Ακαδημίας
Αθηνών.

Χτίστηκε η Αγ. Παρασκευή στις 19 Απριλίου του 1844;

Φίλος βογατσιώτης, που θέλησε
να μείνει στην ανωνυμία, μου
ενεχείρισε σχετικά πρόσφατα
μια φωτογραφία. Βλέπουμε σ'
αυτήν έναν αποτειχισμένο (ή
θεμέλιο;) λίθο στον περίβολο της
εκκλησίας της Αγίας Παρασκευής
και την οποία ο συντοπίτης

μας συνέλλεξε, καθάρισε, περιποιήθηκε
και φυσικά φωτογράφησε. Φέρει επάνω
μια ανάγλυφη χάραξη μιας ημερομηνίας
«1844-ΑΠΡΙΛ•19». Κατά τη γνώμη του η
ημερομηνία αυτή αφορά την ημερομηνία
εγκαινίων/ανέγερσης της εκκλησίας. Ποιός
όμως αποκλείει το ενδεχόμενο το εύρημα
αυτό να αφορά άλλο κοντινό κτίσμα;

Μια φωτογραφία γερμανών «στο πηγάδι του Ντόβα» (1941)*

του Ρωμύλου Μαντζούρα

Στις 15 Απριλίου 1941, μετά την αστραπιαία εισβολή του Γερμανικού στρατού στις 06 του ίδιου μήνα, έλαβε χώρα η λεγόμενη «Μάχη της λίμνης της Καστοριάς», τελευταία μάχη του Ελληνικού στρατού στο ΒΠΠ και μοναδική «εκ συναντήσεως» μεταξύ Ελληνικού και Γερμανικού στρατού στον ίδιο πόλεμο.

Έχει αναφερθεί και στο παρελθόν ότι το θέατρο της μάχης αυτής ήταν από τη Φωτεινή και τη Κορησό μέχρι τη Μηλίτσα τους Αμπελόκηπους, το Δισπηλιό και τις παρυφές του Άργους Ορεστικού. Επίσης έχει αναφερθεί η σύνθεση των εμπλεκόμενων δυνάμεων. Αριθμητικά οι Έλληνες υπερέχονταν σαφώς. Όμως η διαφορά ήταν στο ηθικό, το πολεμικό υλικό και την αεροπορική κυριαρχία που το πλεονέκτημα ήταν στη Γερμανική πλευρά.

Ο υπό διάλυση όμως Ελληνικός στρατός έδωσε μια μάχη που τίμησε την ιστορία του και έδειξε την ανωτερότητα του πυροβολικού και του ιππικού του. Καθώς από τη Γερμανική πλευρά συμμετείχε ο αφρός του Ναζιστικού καθεστώτος, υπάρχει μεγάλη διεθνή βιβλιογραφία και πλήθος φωτογραφιών.

Μια τέτοια φωτογραφία που εμφανίζεται πρώτη φορά εδώ δείχνει μια

σκηνοθετημένη σκηνή με στρατιώτες των SS της *Leibstandarte*, της σωματοφυλακής του Αδόλφου Χίτλερ δίπλα από ένα στρατιωτικό όχημα (μάλλον *Benz L 300*) να γεμίζουν τα παγούρια τους με νερό από κρήνη κάτω από το βλέμμα παιδιών του χωριού. Η φωτογραφία είναι από το βιβλίο του Μπρατισλάβ Ραντοβιτς, *The Leibstandarte in Greece: To Io Τάγμα LSSAH κατά τη διάρκεια της επιχείρησης Μαρίτα, 1941 από τα αρχεία του τάγματος*. Πρέπει να είναι την επόμενη της μάχης, η βρύση είναι του Ντόβα και το χωριό είναι το Βογατσικό. Άραγε να είναι ακόμα εν ζωή κάποιο από αυτά τα παιδιά του Βογατσικού; Στη φωτογραφία η λεζάντα δεν αναφέρει το σημείο. [Ταυτοποιήθηκε ότι είναι στο Βογατσικό από παρατήρηση μέσω Google maps και επιτόπου βόλτα. Υπάρχει άρθρο του Γ. Αλεξίου για τις κρήνες του Βογατσικού όπου υπάρχουν πληροφορίες γι' αυτήν].

*Δημοσιεύτηκε με τίτλο *16 Απριλίου 2023. Μια φωτογραφία στην Καστοριά, σαν σήμερα το 1941!* στο: https://fouit.gr/2023/04/16/mia-fotografia-stin-kastoria-san-simera-to-1941/?utm_source=dlvr.it&utm_medium=facebook

Το Ταχυδρομικό Γραφείο Βογατσικού στις αρχές του 20^{ου} αιώνα.

Στις φωτογραφίες με τα γραμματόσημα, που ανήκουν στη συλλογή του συντοπίτη μας Γιώργου Νάντσιου, διακρίνουμε ευκρινώς την σφραγίδα του ταχυδρομείου «ΒΟΓΑΤΣΙΚΟΝ-ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ» με διαδοχικές ημερομηνίες 26 ΝΟΕΜ. [19]13, ΙΟΥΛ. [19]14 και

28 ΙΟΥΛ. [19]14. Είναι η περίοδος μετά τη λήξη των Βαλκανικών Πολέμων (1912-13) και η θεματική των γραμματοσήμων αφορά την «Εκστρατεία 1912» των Ελλήνων στις αλύτρωτες Μακεδονία, Ήπειρο και Θράκη. Σε ένα γραμματόσημο δεσπόζει ο σταυρός με το «ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ». Ενδεχομένως μετά την πυρπόληση του Βογατσικού άρχισε να λειτουργεί για πρώτη φορά Ταχυδρομικό γραφείο στην τότε κωμόπολη. Ή μήπως αυτό

[Υλικό από το Αρχείο του κ. Γιώργου Νάντσιου]

λειτουργούσε ήδη και πριν (κατά τα τελευταία χρόνια της τουρκοκρατίας); Όμως τότε οι σφραγίδες και τα γραμματόσημα δεν θα είχαν Ελληνικούς χαρακτήρες αλλά οθωμανικούς. Μέχρι τώρα δεν έχουμε πάντως εντοπίσει σφραγίδες, έγγραφα ή άλλα στοιχεία που να τεκμηριώνουν κάτι τέτοιο. Η διπλή πυρπόληση του 1912 θα έπαιξε ίσως κι εδώ το ρόλο της.

N.T.

Μετανοοῦντες καὶ μή*

Τοῦ Αρχιμανδρίτη κ. ΜΕΛΕΤΙΟΥ ΑΠ.
ΒΑΔΡΑΧΑΝΗ

Υπάρχει ἕνας ψαλμός, ὁ 142, πὺν χρησιμοποιεῖται στὸν ἐξάψαλμο, στὸ ἀπόδειπνο, στὸν μικρὸ ἁγιασμό, τὸ εὐχέλαιο, τὴν παράκληση. Ὁ ψαλμός αὐτὸς ἀρχίζει ὡς ἐξῆς: «Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, ἐνώτισαι τὴν δέησίν μου ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου, εἰσάκουσόν μου ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου· καὶ μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν μετὰ τοῦ δούλου σου, ὅτι οὐ δικαιοθήσεται ἐνώπιόν σου πᾶς ζῶν». Παρακαλεῖ ὁ ψαλμωδὸς νὰ ἀκούσει ὁ Θεὸς τὴν προσευχή του, νὰ ἀφουγκραστεῖ τὴν δέησή του, καθὼς εἶναι ἀξιόπιστος καὶ δίκαιος, καὶ νὰ μὴ μπεῖ στὴ διαδικασία τῆς κρίσεως, γιὰτὶ ἐνώπιόν του δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ θεωρηθεῖ δίκαιος.

Τὴν ἀλήθεια πὺν ἐκφράζει ὁ ψαλμὸς αὐτός, ὅτι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ κανεὶς δὲν εἶναι δίκαιος καὶ ἅγιος, τὴν ἐκφράζει σὲ πολλὰ σημεῖα ἢ ἁγία Γραφή. Αναφέρουμε μερικά. «Κύριος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκνυψεν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων τοῦ ἰδεῖν εἰ ἔστι συνιῶν ἢ ἐκζητῶν τὸν Θεόν. Πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός» (Ψαλμ. 13 καὶ 52). «Ἐὰν ἀνομίας παρατηρήσεις, Κύριε, Κύριε, τίς ὑποστήσεται;» (Ψαλμ. 129,3).

Παλαιότερα εἶχε κυκλοφορήσει ἕνα βιβλίο μὲ τίτλο «Ὁ δρόμος τῶν ἀσκητῶν»: ἐκεῖ ὁ συγγραφέας τοῦ Τίτο Κολλιάντερ διατυπώνει τὴν ἄποψη ὅτι στὴν Ὁρθοδοξία δὲν ὑπάρχουν εὐσεβεῖς καὶ ἀσεβεῖς, ἀλλὰ μετανοοῦντες καὶ μὴ μετανοοῦντες. Ἡ ἄποψή του εἶναι πολὺ σωστή, γιὰ τοὺς περισσότερους ἀπὸ ἐμᾶς, βάσει τῆς ἁγίας Γραφῆς πὺν προαναφέραμε, καὶ πρέπει νὰ γίνῃ φρόνημα ὅλων μας.

Ἄς θυμηθοῦμε τὸν Δαυῖδ τὸν ἄνθρωπο πὺν ἔγραψε ψαλμοὺς καὶ θεωρεῖται εὐσεβῆς βασιλιάς καὶ ἄνθρωπος πὺν ὁ Θεὸς τὸν βρῆκε κατὰ τὴν καρδιά του καὶ ὅτι θὰ κάνει ὅλα τὰ θελήματα τοῦ Θεοῦ (Πράξ. 13,22). Ὁ Δαυῖδ δὲν πρόσεξε καὶ εἶδε μιὰ γυναῖκα, τὴν Βηρσαβεέ, σύζυγο τοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ Οὐρία τοῦ Χετταίου, νὰ λούεται στὸν κήπο της, τὴν ἐπεθύμησε, τὴν ἔκανε δική του καὶ ἔστειλε τὸν ἀξιωματικὸ ἄνδρα της στὸ πιὸ ἐπικίνδυνο μέρος μιᾶς μάχης τῶν Ἰσραηλιτῶν ὥστε νὰ φονευθεῖ, πρᾶγμα πὺν ἔγινε. Μοιχὸς λοιπὸν καὶ δολοφόνος ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ. Ὅταν ὁμως τὸν ἤλεγξε ὁ προφήτης Νάθαν καὶ συναισθάνθηκε τὰ ἁμαρτήματά του τότε ἢ μετάνοιά του κατέστη παρομιώδης. Πολλὰ εἶναι τὰ χωρία πὺν μποροῦμε νὰ ἀναφέρουμε ἀπὸ τὴν Γραφή, ἀλλὰ θὰ ἀρκεσθοῦμε

μόνο σὲ ἕνα. «Ἐκοπίασα ἐν τῷ στεναγμῷ μου, λούσω καθ' ἐκάστην νύκτα τὴν κλίνην μου, ἐν δάκρυσί μου τὴν στρωμνὴν μου βρέξω» (Ψαλμ. 6,7). Κουράστηκε ἀπὸ τὸ νὰ στενάζει καὶ λούζει κάθε νύχτα τὸ στρώμα του καὶ τὸ κρεβάτι του μὲ τὰ δάκρυσά του! Αὐτὸ κάνει τὸν ἅγιο Χρυσόστομο νὰ τὸν ζηλεύει καὶ νὰ λέγει στὴν ἐρμηνεία αὐτοῦ τοῦ ψαλμοῦ ὅτι «ἄλλοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἔχουν χρυσὰ καὶ ἀσημένια κρεβάτια· ἐγὼ ὁμως ἐπιθυμῶ νὰ ἔχω τὸ λουσιμένο μὲ δάκρυα μετάνοιάς κρεβάτι τοῦ Δαυῖδ». Συνεπῶς ὁ Θεὸς τὸν βρῆκε κατὰ τὴν καρδιά του ὄχι λόγῳ τῆς ζωῆς του, ἀλλὰ λόγῳ τῆς συνταρακτικῆς καὶ ἀνυπέρβλητης μετάνοιάς του.

Ἄς θυμηθοῦμε καὶ τοὺς δώδεκα ἀποστόλους. Ὁ Ἰούδας πρόδωσε τὸν Χριστό, ὁ Πέτρος τὸν ἀρνήθηκε, ὅλοι ἐκτὸς τοῦ Ἰωάννου, τοῦ Θεολόγου καὶ εὐαγγελιστοῦ, τὸν ἐγκατέλειψαν. Ὁ Ἰούδας ὁμολόγησε ὅτι «Ἡμαρτον παραδὸνς αἷμα ἀθῶον» (Ματθ. 27,4), ἀλλὰ δὲν ζήτησε τὸ ἔλεός του. Θεωρητικὰ παραδέχθηκε τὸ ἁμάρτημά του, δὲν προχώρησε ὁμως στὴν συγκλονιστικὴ μετάνοια τοῦ Πέτρου καὶ τῶν ἄλλων μαθητῶν. Ἔτσι κατήντησε ἐκεῖ πὺν κατήντησε, ἐνῶ οἱ ἄλλοι μαθητὲς κατέστησαν ἀπόστολοι καὶ μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ.

Ἄς θυμηθοῦμε τὸν Τελώνη καὶ τὸν Φαρισαῖο, τὸν Ἄσωτο, τίς πόρνες πὺν πλησίασαν τὸν Χριστό, τὸν ληστὴ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ καὶ ἄλλα πολλά.

Πολλοὶ πιστεύουν ὅτι αὐτὰ συνέβαιναν πρὸ τῆς Πεντηκοστῆς, ἀλλὰ ἢ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία μᾶς διαβεβαιώνει ὅτι καὶ μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν «ἐὰν ἀνομίας παρατηρήσει ὁ Κύριος, τίς ὑποστήσεται;». Συγκρούσεις μετὰ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἀρχομανίες καὶ φιλοδοξίες μετὰ τῶν πατριαρχῶν καὶ τῶν πατριαρχείων, ὑποστήριξη καὶ προβολὴ ἀναξίων κληρικῶν ἢ μετριοτήτων γιὰ ἀνάρρηση σὲ ὑψηλοὺς ἐκκλησιαστικούς θρόνους, σύμπλευση μὲ τὴν κοσμικὴ ἐξουσία καὶ τὰ μεγάλα συμφέροντα καὶ τόσα ἄλλα.

Συνεπῶς μόνο ἢ ἀποφασιστικὴ καὶ συγκλονιστικὴ μετάνοια «εἰς τύπον καὶ τόπον Δαυῖδ» μᾶς ἀποκαθιστᾷ ἐνώπιον Θεοῦ, γιὰτὶ ἐνεργοποιεῖ τὸ ἔλεος του, μᾶς χαρίζει τὴν ἄφεση καὶ τὴν χάρη του καὶ τὴν κατὰ τὸ δυνατόν ἁγιότητα. Κατὰ τὰ ἄλλα μετὰ τὴν πτώση τοῦ ἀνθρώπου «πᾶσα ἢ δικαιοσύνη ἡμῶν ὡς ράκος ἀποκαθημένης» (Ἠσ. 64,6).

*Τὸ κείμενο στάλθηκε στο Σύνδεσμο Βογατσιοτῶν Θεσσαλονίκης ἀπὸ τὸν πανοσιολογιότατο ἀρχιμανδρίτη Α. Βαδραχάνη πρὸς δημοσίευση. Βρίσκεται ἀναρτημένο (ἀνυπόγραφο) καὶ στὸν ιστότοπο <https://www.xristianikispitha.gr/metanooyntes-kai-mi/> με ἡμερομηνία 26.3.2023.

Μάρκος Φ. Δραγούμης

(18.12.1934-19.1.2023)

Ἡμῖν τοῖς φίλοις πένθος...

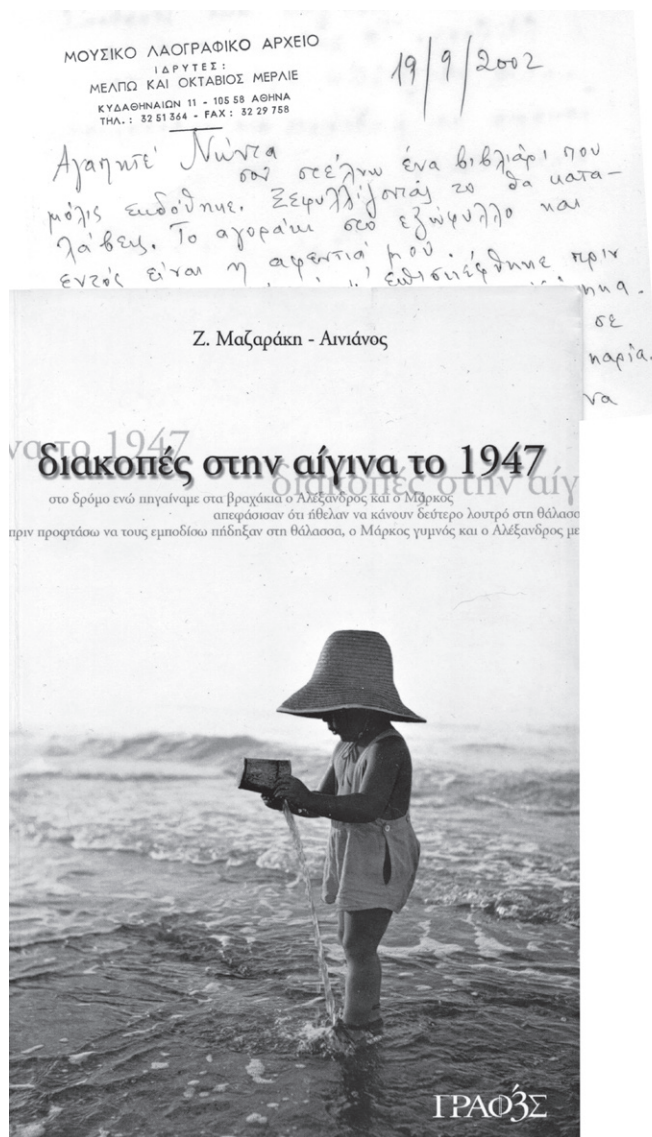
Στις 19 Ιανουαρίου 2023 έφυγε από κοντά μας ο Μάρκος Φ. Δραγούμης, ο εξαίρετος μουσικολόγος, μουσικός, ποιητής συγγραφέας και ειλικρινής φίλος. Ο γόνος των Δραγούμηδων που τίμησε και συνέδραμε, στο μέτρο που του αναλογούσε, το Βογατσικό, ενώ στάθηκε συχνά πολύτιμος οικονομικός αρωγός του Συνδέσμου Βογατσιοτών Θεσσαλονίκης. Μέσα από πόρους του Μπαγκείου κληροδοτήματος κατάφερε να ενισχύει τον Σύνδεσμό μας ενώ η μέγιστη προσφορά του υπήρξε βέβαια η έκδοση του CD-μικρού λευκώματος «Άσπρο τριαντάφυλλο φορώ» με μονοφωνικά - a capella τραγούδια του Βογατσικού το 2006, προϊόν της έρευνάς του και δικών του επιτόπιων ηχογραφήσεων κατά τη δεκαετία του '70.

Λιγοστεύουν δυστυχώς τα αγκωνάρια που στηρίζουν το Βογατσικό, λιγοστεύουν η γνώση και η μνήμη που αποτελούν

μοχλό επαναπροσέγγισης και αγαπητικής συνεισφοράς.

Ο Μάρκος Δραγούμης σημάδεψε με το πέρασμά του την έρευνα στην παραδοσιακή λαϊκή μουσική. Αγάπησε με το ίδιο πάθος τους μεγάλους μουσουργούς της Δυτικής μουσικής και του Βυζαντινού μέλους μέχρι τους πιο ταπεινούς ρεμπέτες, τους τραγουδιστές ή οργανοπαίκτες παραδοσιακής μουσικής της Μακεδονίας, της Ηπείρου, της Εύβοιας, της Αίγινας κλπ. Η ευγένεια, η ταπεινότητά του, ο μειλίχιος τρόπος του, η γενναιοδωρία του, η προθυμία του να βοηθήσει καθέναν που προσέτρεχε κοντά του, η αληθινή του σοφία, η ευαισθησία, η ευρυμάθειά του, ο πολιτισμός του, η έλλειψη φανατισμού ήταν μερικά από αυτά που τον χαρακτήριζαν. Είναι πράγματα που ολοένα εκλείπουν από τον καιρό μας. Με τον θάνατό του στέρεψε μια πηγή που τα παρείχε απλόχερα...

N.T.

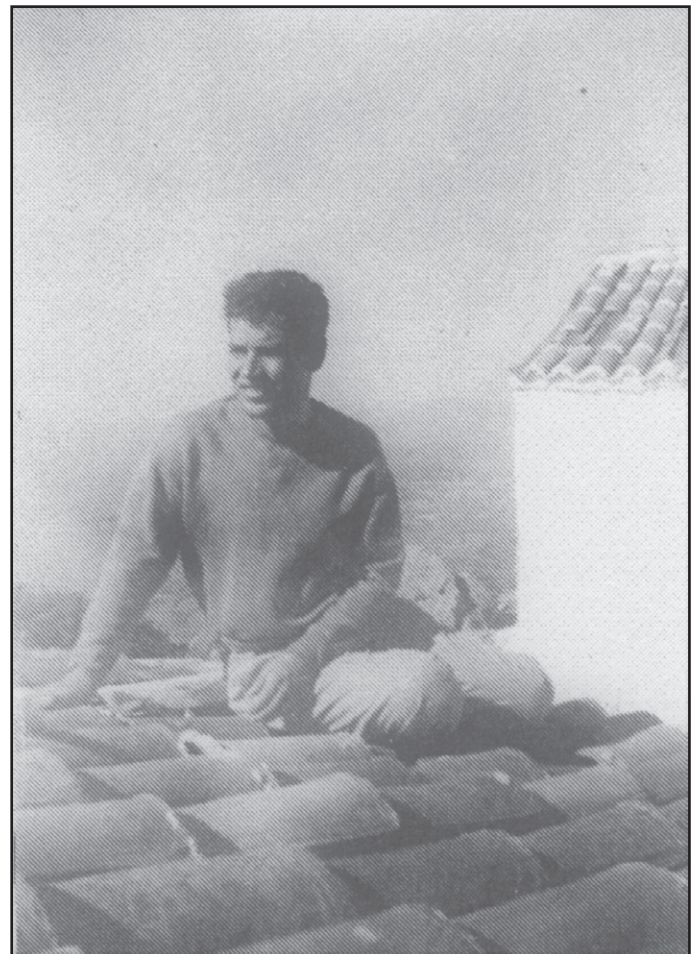
19/9/2002

Αγαπητέ Νώντα, σου στέλνω ένα βιβλιάρι που μόλις εκδόθηκε. Ξεφυλλίζοντάς το θα καταλάβεις. Το αγοράκι στο εξώφυλλο και εντός είναι η αφεντιά μου. [...] Το καλοκαίρι κύλισε ευχάριστα σε διάφορα νησιά από Αίγινα μέχρι Ικαρία. Θα ήθελα να ήμουν γάτα [...] Τα λατρεύω αυτά τα ζωάκια και ζηλεύω αφάνταστα τον μακάριο και μηδέποτε διαταρασόμενο ύπνο τους.
Καλό χειμώνα
Μάρκος

ΣΤΟΝ ΠΗΛΟ*

Στο πεζούλι αυτό
Εγώ μονάχα ανεβαίνω
Στο βάθος
Τα ξερονήσια
Κεφάλια δράκων
Κουρεμένα γουλί
Ήχοι στεριανοί και πελαγίσιοι
Πάνε κι έρχονται
Σαν τα πουλιά
Μια βάρκα
Ντυμένη στα κόκκινα
Ψαρεύει σιωπηλά
Νωχελικά στα κεραμίδια
Λιάζεται Σιλβέστρος
Πρόλαβε φέτος
Η ζέστη τα τζίτζικια
Άλλος ένας Αύγουστος
Μας περιμένει
Χωρίς κανάτια
Ούτε αράπη
Στο πηγάδι του Αμούρα
Στον Πηλό
Τον τόσο δικό μας από καιρό
Το κίτρινο χρώμα ορφάνεψε.

Αίγινα. Πάσχα 2013

Ο Μάρκος Δραγούμης εικοσιπενταετής περίπου στα κεραμίδια του Ναού της Ανάληψης στο Ελλάνιο Όρος της Αίγινας (1960).

*Πηλός: Αργιλώδης παραλία της Αίγινας γνωστή σήμερα με το όνομα «Πλακάκια». Η Αίγινα αποτελούσε σχεδόν ισόβιο τόπο θερινών διακοπών του Μάρκου Δραγούμη όπως παλαιότερα και των προγόνων του.

Ο Φίλιππος Μ. Δραγούμης για τον πατέρα του Μάρκο Φ. Δραγούμη

Ο Μάρκος Δραγούμης με τα παιδιά του Ναταλία και Αλέξανδρο. Μαζί τους η κ. Κατερίνα Γεωργιάδου του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών. (Στο φόντο ο Ίων και ο Νίκος Δραγούμης στον Εθνικό Κήπο της Αθήνας). Η φωτογραφία τραβήχτηκε κατά τη διάρκεια της έκθεσης Ίων Δραγούμης- Στο Μεταίχμιο Ανατολής και Δύσης, Εκατό χρόνια από τη δολοφονία του που οργάνωσε (15.10.2020-15.1.2021) η Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα (ΑΣΚΣΑ).

Ο Φίλιππος Δραγούμης αποχαιρέτησε τον πατέρα του με τα ακόλουθα λόγια στον λογαριασμό του στο Facebook:

Πέθανε ο πατέρας μου εχθές το βράδυ. Ήταν στο νοσοκομείο από λίγο πριν τα Χριστούγεννα. Ένας άνθρωπος πολυσχιδής, πολύπλευρος, δημιουργικός, ιδιαίτερος και ιδιόρρυθμος. Μουσικολόγος, βαθύς ερευνητής της μουσικής μας παράδοσης, Βυζαντινής, δημοτικής αλλά και ρεμπέτικων. Καθηγητής της ιστορίας της μουσικής, συγγραφέας πολλών επιστημονικών βιβλίων, αλλά και ποιητής και άνθρωπος πλατιάς μόρφωσης. Σήμερα σπανίζουν τέτοιοι άνθρωποι.

Από μικρό παιδί, οι πρώτες εικόνες μου από αυτόν είναι δύο μπομπίνες παλαιού μαγνητοφώνου να γυρίζουν ή να μου βάζει έναν δίσκο του αγαπημένου του συνθέτη, του Μπερλιόζ, και να μου περιγράφει φανταστικές εικόνες που φέρνει στον νου η μουσική ή να παίζει πιάνο, με εμένα μόνον ακροατή και να μου εξηγεί κλίμακες και θεωρία. Αν παίζω μουσική σήμερα, σε αυτόν το οφείλω. Τον θυμάμαι με μια γόμα και μολύβι να γράφει και να σβήνει νευρικά στο πεντάγραμμο δημοτικές μελωδίες που είχε καταγράψει. Δεν θα ξεχαστεί.

Ο κόσμος της μουσικής είναι φτωχότερος. Φτωχότερος είναι και ο κόσμος του πολιτισμού και της τέχνης στη χώρα μας, χώρος που ούτως ή άλλως βάλλεται...

Για μένα ο θάνατος του δεν είναι μόνο του πατέρα μου, αλλά σηματοδοτεί την απώλεια ενός κόσμου που δεν υπάρχει πια: της εποχής που οι άνθρωποι ενδιαφέρονταν για τη γνώση, ακόμη κι αν αυτή δεν είχε άμεση πρακτικά και οικονομική σκοπιμότητα.

Ο μουσικός και τραγουδιστής Θανάσης Μωραϊτής μιλάει για τον μουσικό και συνεργάτη Μάρκο Δραγούμη*

Ο Μάρκος Δραγούμης με τον, επί τρεις δεκαετίες στενό συνεργάτη του στο ΜΛΑ, μουσικό και τραγουδιστή Θανάση Μωραϊτή.

Κανείς δεν έχει αμφισβητήσει την αξιοσύνη του Μάρκου Δραγούμη και την ικανότητά του να συνεχίσει την εμπνευσμένη διοίκηση και δραστηριότητα του Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου των ιδρυτών του: Μέλπωσ Λογοθέτη-Μερλιέ και Οκτάβιου Μερλιέ.

Όντας κοντά του τριάντα χρόνια καταθέτω ως μουσικός το μεγαλείο του μουσικού και ταυτόχρονα λάτρη και ερευνητή της μουσικής κάθε είδους –αν μπορεί η μουσική να χωριστεί σε είδη– όπου γης. Μεγάλη η ανάγκη και η χαρά της μουσικής να ασχολούνται μαζί της τέτοιοι ερευνητές.

Χαρακτηριστική περίπτωση ήσυχου πνεύματος κι αυτόφωτου. Φανατικός και ταυτόχρονα αποστασιοποιημένος. Παραμέριζε, αφήνοντας την ένταση των γεγονότων να πρωταγωνιστήσει.

Έμπλεος πάθους και πολύπλευρη μουσική προσωπικότητα, έδινε έμφαση μόνον σε οτιδήποτε αφορούσε στην υψηλής αισθητικής μουσική δημιουργία, είτε αυτό είναι ένα δημοτικό τραγούδι, είτε ρεμπέτικο, είτε συμφωνική μουσική. Σχεδόν ταυτιζόταν με τον δημιουργό όχι υποκαθιστώντας τον αλλά συμπάσχοντας μαζί του στην τραγωδία της δημιουργίας –κατά Γκαίτε, άρα έτοιμος να αντιληφθεί τις λεπτεπίλεπτες αποχρώσεις τόσο αυτής όσο και της εποχής που δημιουργήθηκε.

Ίχνος καλλιτεχνικής προπαγάνδας και σοβινισμού, ίχνος εμπάθειας, ίχνος εξουσίας, ίχνος έστω και ελάχιστης κακίας ή υστεροβουλίας απέναντι στους εκφραστές της μουσικής ακόμα κι αν τους αντιπαθούσε σε ανθρώπινο επίπεδο. Δίκαιος και καθόλου λιγόψυχος απέναντι στη δημιουργία των εμπνευσμένων.

Δάσκαλος και μαθητής ταυτόχρονα. Ευγενικός και διακριτικά ορκισμένος εχθρός όλων των «Εθνικών» μουσικολογούντων. Ιδανικός στο να «κατεβάξει» τον τόνο του θορυβούντα δημιουργού και να «ανεβάξει» τον τόνο της δημιουργίας αυτού. Αηδίαζε με την «επιλεγμένη αφαίρεση» οιοδήποτε ουσιαστικού συστατικού στοιχείου ενός τραγουδιού. Λάτρης του «διαφορετικού». Απόλυτα πεπεισμένος ότι όλα μα όλα τα δημιουργήματα αποσκοπούν στην διαιώνιση της συμπαντικής αρμονίας.

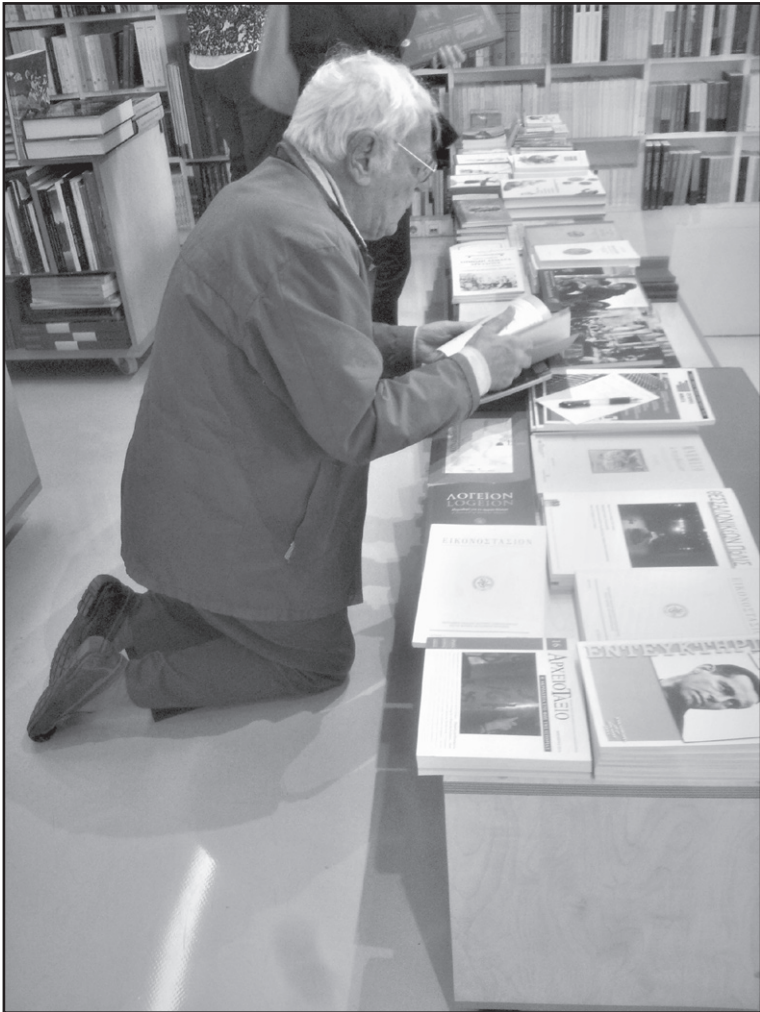
Αν κάποιος πήγαινε μαζί με τον Μάρκο σε αποστολές επιτόπιων ηχογραφήσεων θα έβλεπε και θα καταλάβαινε την περηφάνια του για τους –κατά πολλούς– άξεστους και ήσσονος σημασίας μουσικούς και τραγουδιστές. Καταξίωνε και προσέγγιζε όλους τους άγνωστους μουσικούς με τον ίδιο τρόπο που καταξίωνε και τον λατρεμένο του συνθέτη Έκτορα Μπερλιόζ.

Οι μουσικοί όπου γης –ιδιαίτερα οι αγέννητοι Έλληνες μουσικοί– οφείλουν πολλά σε όλους εκείνους που προσεγγίζουν τη μουσική μ' αυτόν τον τρόπο. Είμαι βέβαιος ότι η ιστορία της μουσικής θα καταδεχτεί να συμπεριλάβει τον Μάρκο ανάμεσά τους.

*Πρωτοδημοσιεύτηκε στο τεύχος 26 του περιοδικού *Η Αιγιναία*, αφιερωμένο στον Μάρκο Φ. Δραγούμη, Άνοιξη του 2014 σ.σ. 50-51. Αναδημοσιεύτηκε στο ηλεκτρονικό περιοδικό *χάρτης* (τ. 50, Φεβρουάριος 2023) <https://www.hartismag.gr/hartis-50/moysikh/ghia-ton-marko-draghoymi>

«Η ψυχή μου ήσυχα τώρα κοιμάται»*

Του Νώντα Τσίγκα

Ο Μάρκος Δραγούμης, στο βιβλιοπωλείο του ΜΙΕΤ στην Τσιμισκή, την 1.10.2015 (φωτ. Ν.Τ.)

Στο κείμενό του Ο θείος Νίκος, που συμπεριλήφθηκε στη σπουδαία έκδοση του ΜΙΕΤ «Νίκος Δραγούμης, ο ζωγράφος», με την υποδειγματική επιμέλεια του Νίκου Παϊσιου και του Διονύση Καψάλη (2015), ο Μάρκος Δραγούμης έγραψε:

Με βρίσκει αντίθετο οτιδήποτε διαιρεί τους ανθρώπους σε σημαντικούς και μη, γιατί για μένα όλοι είμαστε σημαντικοί για κάποιο λόγο. Έπειτα, από αρκετά νωρίς κατάλαβα ότι οι αναφερόμενοι στα βιβλία δεν είναι πάντα σπουδαίοι, και ότι πολλοί σπουδαίοι λείπουν από τις σελίδες τους για διάφορους λόγους.

Θεωρούσε χρέος του, τον πεθαμένο –στο Δρομοκαΐτειο το 1933– θείο του Νίκο Δραγούμη, «εξόριστο» εξαιτίας της ψυχικής του ασθένειας, όχι μόνον από το κοινωνικό περιβάλλον αλλά και από τη ίδια τη Δραγουμική οικογένεια, να τον ανασύρει και να τον «αποκαταστήσει». Το προσπάθησε και το πέτυχε αφού συνέτρεξαν και οι ιδανικές συνθήκες.

Το ίδιο έκανε και για την άγνωστη σε πολλούς θεία του Ζωή Δραγούμη-Palencia πριν λίγα μόλις χρόνια με τα ημερολόγια της από τη Σόφια σχετικά με τη διάσωση ικανού αριθμού Εβραίων από τα ναζιστικά στρατόπεδα συγκέντρωσης κατά την περίοδο της γερμανικής Κατοχής.

Σήμερα, μέρα του θανάτου και του ίδιου, όπου δεν περισσεύουν πολλά λόγια για να γραφτούν ή να ειπωθούν, σκέφτομαι αμέσως δυο πράγματα...

Πρώτα μια φωτογραφία που τράβηξα πρόχειρα με το κινητό στο βιβλιοπωλείο του ΜΙΕΤ στην Τσιμισκή της Θεσσαλονίκης την 1^η Οκτωβρίου του 2015. Ευλογημένη στιγμή λίγο προτού επισκεφτούμε, σε ιδιωτική ξενάγηση με τον Διονύση Καψάλη και τον Νίκο Παϊσιο, τη «δορυφορική» έκθεση στο πατάρι του βιβλιοπωλείου για την σύντροφο του Νίκου Δραγούμη Lydia Borgek (η έκθεση για τον Νίκο Δραγούμη στην Βίλα Καπαντζή του ΜΙΕΤ λειτουργούσε ταυτόχρονα). Ο Μάρκος, καθώς δυσκολεύεται να σκύψει για να περιεργαστεί τα βιβλία γονατίζει σαν να προσεύχεται και αφοσιώνεται ξεφυλλίζοντάς τα με μεγαλύτερη πια ευκολία.

Κι ύστερα, ένα εξαιρετικό τετράστιχό του. Ο Μάρκος έζησε μέσα στη ζόρικη μέγγενη του ονόματος των Δραγούμηδων (ποιόν να πρωτοθυμηθώ;) όμως το ταξίδι του το δρόσιζε πάντα η μουσική, η ποίηση και η ...ιδιορρυθμία του. Αυτά υπήρξαν οι μόνιμες του καταφυγές. Ίδου λοιπόν το τετράστιχο, που έλεγα, από την ποιητική του συλλογή «Άχθος Αρούρης» (ιδιωτική έκδοση, Αθήνα 2014) με τον τίτλο *Περί ζωής*:

Η μουσική είναι πράσινη

Τα όνειρα πορτοκαλιά

Η ζωή μικρό κουκούτσι

Στην καρδιά ενός μανταρινιού.

Τον αφήνω να προσεύχεται. Εμείς ξευχητάμε.

ΥΓ. Στο «κουκούτσι» ίσως δεν θα φτάσει ποτέ κανείς...

*Από το ποίημα του Μάρκου Φ. Δραγούμη «Μικρή ελεγεία» αφιερωμένο στη μνήμη της αδελφής του Ζωής Δραγούμη-Αινιάνος.

-Το κείμενο αναρτήθηκε στο blog του συγγραφέα https://xartokoptis.blogspot.com/2023/01/blog-post_19.html στις 19 Ιανουαρίου 2023 τη μέρα που ανακοινώθηκε ο θάνατος του Μ.Δ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ – ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ

ΜΑΡΚΟΥ Φ. ΔΡΑΓΟΥΜΗ

Ο Μάρκος Φ. Δραγούμης, γεννήθηκε στην Αθήνα το 1934. Ήταν γιός του πολιτικού Φιλίππου Στ. Δραγούμη και της Ελένης Βαλαωρίτη (με Λευκαδίτικη καταγωγή απ' ευθείας απόγονο του ποιητή Αριστοτέλη Βαλαωρίτη). Το 1953 αποφοίτησε από το Γυμνάσιο του *Κολλεγίου Αθηνών* έχοντας παρακολουθήσει το κατ' επιλογήν μάθημα της *Ιστορίας της μουσικής* που δίδασκε ο μουσικολόγος Μίνως Δούνας. Τον ίδιο χρόνο πέτυχε στις εισιτήριες εξετάσεις της *Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών*, ενώ παράλληλα έγινε δεκτός στη Μέση Σχολή Πιάνου του *Ωδείου Αθηνών* (τάξη Τάσης Φίλτσου).

Το 1956 εγκατέλειψε τα Νομικά υπέρ του πιάνου, αλλά όταν κατατάχθηκε στο Ναυτικό (1957) αναγκάστηκε να εγκαταλείψει και το πιάνο (είχε ήδη προαχθεί στην Ανωτέρα Σχολή) υπέρ των Ανώτερων θεωρητικών, που τα σπούδασε στο *Ελληνικόν Ωδείο* με τον συνθέτη Ι. Α. Παπαϊωάννου. Παράλληλα μελέτησε Βυζαντινή Μουσική με τον Ι. Μαργαζιώτη στο *Ωδείο Πειραιώς* και παρακολούθησε για δύο χρόνια τη *Σχολή Παραδοσιακής Μουσικής* του Σίμωνα Καρά (1958-1960). Αφού πήρε τα διπλώματά του στην Αρμονία (1960), τη Βυζαντινή Μουσική (1961) και την Αντίστιξη-Φούγκα (1962), κέρδισε μια υποτροφία από το Βρετανικό Συμβούλιο για μεταπτυχιακές σπουδές μουσικολογίας με τον Egon Wellesz στο Πανεπιστήμιο *Lincoln* της Οξφόρδης.

Επιστρέφοντας το 1964 από την Αγγλία διορίστηκε καθηγητής μουσικής και υπεύθυνος του μουσικού τμήματος του Γυμνασίου-Λυκείου του *Κολλεγίου Αθηνών*, θέση από την οποία αποχώρησε το 1988 οπότε και συνταξιοδοτήθηκε.

Από το 1970 μέχρι το 2003 δίδαξε Γενική Ιστορία της Μουσικής στο *Ωδείο Αθηνών* κι από το 1975 είναι υπεύθυνος του *Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, που ίδρυσε η Μέλπω Μερλιέ το 1930 κι όπου ο ίδιος ήταν στέλεχος από το 1960.

Έχει ηχογραφήσει εκατοντάδες δημοτικά τραγούδια ιδίως στα Ελληνικά νησιά κι έχει συμμετάσχει σε διεθνή μουσικολογικά συνέδρια. Περιστασιακά δίδαξε σε σεμινάρια που οργάνωσαν η ΧΕΝ, το Κολλέγιο Αγίας Παρασκευής και η Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας.

Έκανε διαλέξεις στην Αθήνα, Θεσσαλονίκη, και άλλες ελληνικές πόλεις, το Ιόνιο Πανεπιστήμιο και πανεπιστήμια του εξωτερικού (Οξφόρδη, Harvard, Κοπεγχάγη). Επίσης συνεργάστηκε με την Ελληνική Ραδιοφωνία και ιδιαίτερα με το Τρίτο Πρόγραμμα. Συμμετείχε με συνεντεύξεις του σε πολλές ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές και ντοκυμαντέρ.

Στις 30/12/1991 η Ακαδημία Αθηνών –μετά από πρόταση του μέλους της και συνθέτη Μενέλαου Παλλάντιου– του απένειμε

βραβείο για την εν γένει προσφορά του στη μουσική ζωή του τόπου.

Υπήρξε μέλος σε Διοικητικά Συμβούλια Καλλιτεχνικών Σωματείων και εκπρόσωπος της χώρας μας στο Διεθνές Συμβούλιο για την Παραδοσιακή μουσική (1986-1993).

Έχει δημοσιεύσει πλήθος εργασιών σε μουσικολογικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους, έχει στο ενεργητικό του πληθώρα ανακοινώσεων μουσικολογικού περιεχομένου σε επιστημονικά συνέδρια και συμπόσια στην Ελλάδα και το εξωτερικό καθώς και άρθρων (ιδίως για την παραδοσιακή μας μουσική, αλλά και για τον Berlioz ή άλλα θέματα δυτικής μουσικής) και δημοσίευσε αντίστοιχα λήμματα σε εγκυκλοπαίδειες ενώ κείμενά του ή ποιήματα φιλοξενήθηκαν σε πολλά λογοτεχνικά περιοδικά στην Ελλάδα. Μετέφρασε την *Ιστορία της Δυτικής Μουσικής* του Headington (δίτομο έργο) που κυκλοφόρησε το 1994 από τις εκδόσεις *Gutenberg*. Επίσης έχει ασχοληθεί με την μουσική επιμέλεια και έκδοση δεκάδων δίσκων παραδοσιακής δημοτικής μουσικής σε συνεργασία με τον Θανάση Μωραΐτη κυρίως από το ΜΛΑ. Το μικρό συνθετικό

του έργου περιλαμβάνει τρεις κύκλους τραγουδιών σε στίχους Νάνου Βαλαωρίτη, Ανδρέα Εμπειρικού και Βασιλή Μοσκόβη, μερικά λαϊκά τραγούδια σε δικούς τους στίχους καθώς και σκηνική μουσική για τις τραγωδίες του Σοφοκλή *Αίας* και *Φιλοκτήτης*.

Ήταν παντρεμένος με την Βιλεμίνη Αλεξάνδρα (Άντα) Χρήστου και απέκτησε από τον γάμο αυτόν τέσσερα παιδιά: την Ελένη, την Δανάη, τον Φίλιππο και τη Ναταλία.

Λόγω της πανδημίας του SARS-CoV-2ι και των προβλημάτων υγείας που είχαν επισυσσωρευθεί ο Μ. Δραγούμης περιορίστηκε στο σπίτι κατά τα τρία τελευταία χρόνια. Όμως συνέχισε να γράφει ποιήματα, να τακτοποιεί το αρχείο του όπως και αυτό του Ίωνος Δραγούμη (είχε μάλιστα φροντίσει να στείλει πρόσφατα στην ΑΣΚΣΑ ένα μέρος από πολύτιμα τεκμήρια που είχε εντοπίσει και μελετήσει), να διαβάζει ποίηση και λογοτεχνία και να ακούει μουσική σχεδόν μέχρι το τέλος. Πέθανε στις 19 Ιανουαρίου 2023 στην Αθήνα και κηδεύτηκε στο Α΄ Νεκροταφείο της πόλης όπου υπάρχει και ο οικογενειακός τάφος των υπολοίπων μελών της οικογένειας Δραγούμη.

ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ

Α. Ποιητικές συλλογές*

- Ο καρφισωμένος Σείκυλος, Δωδώνη 1974
- Τα μαχαιροπήρουνα της προγιαγιάς μου, Δωδώνη 1986
- Μάσκες, κάσκες και ψευδώνυμα, Δωδώνη 1988
- Μετά τοπικών σποραδικών βροχών (Ποιήματα και πεζά 1989-2006), Δωδώνη 2007
- Του Αλή Πασά το άλογο, Θερμαϊκός, Θεσσαλονίκη 2011
- Άχθος Αρούρης, Ποιήματα -Πεζά 2011-2013, Αθήνα 2014 (Ιδιωτ. Έκδοση)

*Είναι βέβαιο πως θα υπάρχουν πολλά αδημοσίευτα ποιήματα

Ο Μάρκος Φ. Δραγούμης υπήρξε, επί δεκαετίες, η «ψυχή» του Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών.

στο αρχείο του και άλλα διάσπαρτα που κατά καιρούς έχουν δημοσιευτεί σε λογοτεχνικά περιοδικά. Ο Μάρκος Δραγούμης μέχρι το τέλος της ζωής του δεν έπαψε να συνθέτει ποιήματα.

Β. Άλλα βιβλία

—45 τραγούδια του τόπου μας: ειδική επιλογή για τις τελευταίες τάξεις του Δημοτικού και τις πρώτες τάξεις του Γυμνασίου. Νάκας, Αθήνα, 1977.

—Συμφωνίες που δεν πρόλαβαν την κιβωτό του Νώε-Από τον Moscheles στον Magnard, Οδός Πανός – Σιγαρέτα, Αθήνα, 2021

—Προσωπογραφίες, εκδόσεις Οδός Πανός – Σιγαρέτα, Αθήνα, 2020

—Η παραδοσιακή μας μουσική, Τόμος Ι —Δάσκαλοι, ερευνητές, δημιουργοί (Συλλογή άρθρων), Φίλοι Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου Μέλπωσ Μερλιέ, Αθήνα, 2003

—Η παραδοσιακή μας μουσική-Οι μεταγραφές της Μεγάλης Δοξολογίας του Μελχισεδέκ και άλλα κείμενα, Φίλοι Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου Μέλπωσ Μερλιέ, Αθήνα, 2009

—Δημοτικές μελωδίες από τα χειρόγραφα του Νικολάου Φαρδύ, Φίλοι Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου Μέλπωσ Μερλιέ, Αθήνα, 2008

—Αιγίνης μουσική περιήγησις, Φίλοι Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου Μέλπωσ Μερλιέ, Αθήνα, 2008.

—Σελίδες από το ημερολόγιο ενός μουσικολόγου-Ματιές στον αιώνα του ρομαντισμού, Εκδόσεις Γκόννης, Αθήνα, 2007

—Η μουσική παράδοση της Ζακυνθινής εκκλησίας, έκδοση του Συλλόγου «Οι Φίλοι του Μουσείου Σολωμού και Επιφανών Ζακυνθίων», Αθήνα, 2000.

—Δημοτικές μελωδίες από τη Χίο των Hubert Pernot – Paul Le Flem, Φίλοι Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου Μέλπωσ Μερλιέ, Αθήνα, 2006.

—Από το Βυζάντιο στο ρεμπέτικο-Μουσικολογικές περιπλανήσεις, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Τμήμα μουσικών σπουδών—Εργαστήριο Ελληνικής Μουσικής, Κέρκυρα 2007.

—Μελωδίες από τη Βόρεια Εύβοια, Τόμος 1, Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Μουσικό Λαογραφικό Αρχείο Μέλπωσ Μερλιέ, 2015.

—Μελωδίες από τη Βόρεια Εύβοια, Τόμος 2, Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Μουσικό Λαογραφικό Αρχείο Μέλπωσ Μερλιέ, 2018.

Γ. Επιμέλεια βιβλίων

—τον τόμο *Ημερολόγιο, Διχασμός 1916-1919*, του πατέρα του

Φιλίππου Στ. Δραγούμη, (συνεπιμέλεια με την Χριστίνα Βάρδα), Δωδώνη 1995.

—τον τόμο *Ημερολόγιο, 1919-1920* (... φαίνεται πως εκτύπησαν τον Ίωνα), του πατέρα του Φιλίππου Στ. Δραγούμη, Δωδώνη 2010.

—από το ημερολόγιο μιας δεκαπεντάχρονης (της αδελφής του Ζωής Μαζαράκη-Αινιάνος), *Διακοπές στην Αίγινα το 1947*, έκδοση Γραφές 2002.

—τον μικρό τόμο *Ζωή Παλένθια-Δραγούμη, Από τη Σόφια με αγωνία, Ημερολογιακές σημειώσεις (Άνοιξη 1941)*, Μπάγκειον Ίδρυμα, 2019.

Δ. Πρόλογοι, Εισαγωγικά σημειώματα ή Επίμετρα σε βιβλία

—*Το Φαναριώτικο Τραγούδι* (επίμετρο) στο «*Μίσμαγια*», *Ανθολόγιο Φαναριώτικης ποίησης κατά τη έκδοση Ζήση Δαούτη (1818)*, Επιμέλεια Άντεια Φραντζή, Βιβλιοπωλείον της Εστίας 1993, σελ. 285-298.

—Yvonne Hunt, *Traditional dance in Greek culture*. Πρόλογος Μ. Δραγούμης, Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Μουσικό Λαογραφικό Αρχείο, Αθήνα 1996.

—Baud-Bony, Samuel, *Μουσική καταγραφή στην Κρήτη*, Τόμος Α'. Πρόλογος Μ. Δραγούμη, Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Μουσικό Λαογραφικό Αρχείο, Αθήνα 2002.

—Μωραϊτης Θανάσης, *Ανθολογία Αρβανίτικων Τραγουδιών της Ελλάδας*, Πρόλογος Μ. Δραγούμη, Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Μουσικό Λαογραφικό Αρχείο, Αθήνα 2002.

—Μενεγάκη Μαρία Γ., Ζωή Ν. Δραγούμη & Αρτύρ ντε Γκομπινώ-Δυο πλειάδες στον ελληνικό ουρανό, *Ινστιτούτο του βιβλίου-Καρδαμίτσα*, Αθήνα 2022

—Δραγούμης Ίων, Τα «κρυμμένα» ημερολόγια, Οκτώβριος 1912 - Αύγουστος 1913, Πρόλογος Μ. Φ. Δραγούμης, Εισαγωγή-Επιμέλεια-Σχόλια: Νώντας Τσίγκας, Πατάκης 2021.

Ε. Δημοσιεύσεις λίγο πριν τον θάνατό του

— Κείμενο στο ηλεκτρονικό περιοδικό *Χάρτης* για τον Τάσο Δενέγρη *Κάτι με κάνει να είμαι συνηχητικός μαζί του*, τχ. 16 Απρίλιος 2020.

— στον τόμο *Ποιητική* (Άνοιξη /μικρό αφιέρωμα στον Νάνο Βαλαωρίτη, *Περί χρησμού και άλλων τινών-Δυο γράμματα του 1977*, Καλοκαίρι 2021, τχ. 27, σελ. 153-160.

ΣΤ. Άλλες δημοσιεύσεις

Σε πλήθος συλλογικών τόμων ή αφιερωμάτων λογοτεχνικών περιοδικών υπάρχουν κείμενα του Μάρκου Δραγούμη για εμβληματικές μορφές των γραμμάτων μας όπως την Μέλπω Μερλιέ, τους ποιητές Ανδρέα Εμπειρικό, Μιχάλη Κατσαρό και Γιώργο Μακρή, τον Μάνο Χατζηδάκι, το ζωγράφο Γιάννη Τσαρούχη, τον Γιώργο Ιωάννου κ.α. με τους οποίους αυτός είχε συνδεθεί-σχετιστεί.

Πλήθος επιστημονικών μουσικολογικών εργασιών, άρθρων, ανακοινώσεων κ.α. του Μάρκου Φ. Δραγούμη βρίσκονται καταχωρημένα σε ελληνικά και ξενόγλωσσα περιοδικά μουσικολογικού ενδιαφέροντος, σε τόμους ανακοινώσεων συνεδρίων, κλπ

ΣΥΝΤΑΞΗ: ΝΩΝΤΑΣ ΤΣΙΓΚΑΣ

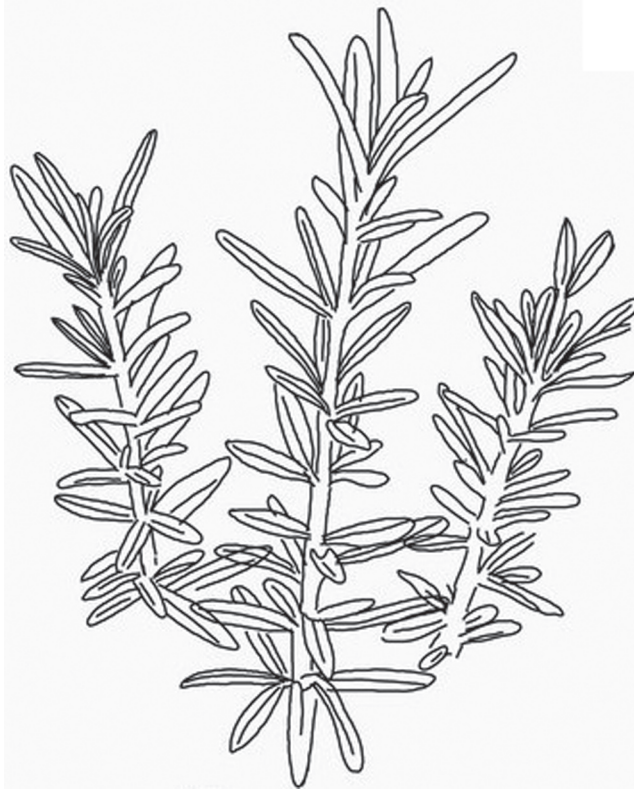
Πηγές: Ιστότοπος Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου, Περιοδικό "Αιγιναία" (Αφιέρωμα στον Μάρκο Φ. Δραγούμη, τχ. 25, Άνοιξη 2014).

Μουτσιαλνώ

Ασει Νώντα, κι ποῦ νὰ στὰ λέου σὰν τὶ ἀδουκήθκα, ἀπ' λές. Σήμιρα, Πέφτ' 6 ἀπ' τὸν Θιριστὴ 2023 κι τ' ἄησιώη, (γιουρτάζ' κι στ' Ἄγιουνόρους ἢ π.σισώης) βγήκα ἀπ' τοῦ Μαναστήρ' σιακάτ' σιακάτ' κι πιριποιοῦμαν τς φλαμουργιές. Ἐκουβα τὰ κουλουρίζια κι ἀποῦ καένα κλονάρ' ξιπιταγμένου κι τς συλλάρουνα. Ἐκανα καμπόσις ἅ κι γύρσα κι ἔκατσα στοὺν ἴσκιου ἀπ' τοῦ ἰκκλησάκ'. Ἴσκιους, ἀρχότ', δρουσιά, τὶ νὰ σὶ πῶ; Ὁ, τ' χρειάζουμαν. Ἐλα ὄμους ποῦ ἤθιλινα κι ψίτσα νιρό; Ποῦ νὰ πααίνου ἀπάν' στ' βρύσ'; Μόρα, εἶπα, κι νὰ μὶ σβαρνίζτι δὲν φέγου ἀπ' τοὺν ἴσκιου ἰτούτου. Τηρῶ ἰκεῖα ἀμπρουστάμ' κι γλέπου δγνὸ-τρία δρουσιρὰ στριβάδγια. Παίρου τοῦ ἕνα κι λίγου-λίγου τῶβγαλα ἀπ' ἄνμπασχάλητ'. Τοῦ βάνου στοὺν στόμαμ' κι τοῦ μουτσιαλνώ. Δρουσίσκα! Μὶ θαράπασι τὰ τζιγέργιαμ'. Κι ξέρς τὶ ἀδουκήθκα, ἀπ' ἔγραψα ἀπάν συμπρώτ' τ'σειρά; Ἐτσις ἔφκιανάμι φόντας ἤμασταν πιδγιά-δασκαλούλια. Τοῦ καλουκαίρ' βουσκούσαμε τ' ἄρνιά μας. Κρατούσαμε λίγα ἄρνιά κάθι χρόνου. Ἄλλα γιὰ μάννις κι ἄλλα γιὰ χασάπ'. Τοῦ προῦ γκαβουνυστάζουνας, κι μεῖς ἅ κι τ' ἄρνιά μας, τὰ πάηνάμι γιὰ νὰ βουσκήσν. Ἡ πάππους ἢ Σταθονικόλας (τοὺν ἴλιγάμι κι Τσατσώνα) τὰ κινουσι τς 4 τ'χαρηά! Ποῦ νὰ ξυπνήσουμι ἰμεῖς τέτχοια ὦρα; Ἄμα πλάκουνι ἢ ζέστα, μιτρούσαμε τοὺν ἴσκιου μας πόσα πουδάργια ἦταν, τὰ πότζαμι στς λιουκάνις, ἔπλυνάμι τοῦ κιφάλ' μὶ ταζέθκου νιρό, ντιρλικουνάμι κι μεῖς νιρό κι τὰ μάζουνάμι ρέντα-ρέντα γιὰ τοῦ σπὶτ' κι τᾶβανάμι στοὺν στάλουν. Ἄμα γυρνοῦσι ἢ ἥλιους τᾶλλαζάμι στάλουν γιὰ νᾶχν ἴσκιουν. Τᾶσκουνάμι μὶ τὰ τρακατάργια κι ν'κλουτσα, ἔκαναν τς γκαγκκαράτζις τα κι ξανὰ στοὺν στάλουν. Τ' ἀπόγιουμα πάλι τὰ κινούσαμε γιὰ νὰ βουσκήσν ὡς τοῦ βραδάκ'.

Τώρα, εἶπα πουλλὰ λουῦρ' λουῦρ' κι δὲν εἶπα ἀκόμα σὰν τὶ ἀδουκήθκα. Ἄμα ἤμασταν ἀλάργα ἀποῦ τς βρύσις κι τὰ μπιάδγια,

ἰκεῖ ἀπ' βουσκούσαμε ἔψαζάμι νὰ βροῦμι ποῦ εἶχι στριβάδγια κι στριβαδιές φρέσκις. Τοῦ στριβάδ' ἦταν τρυφιρὸ χουρτάρ' γιὰ ὅλα τὰ πράματα, ἄλουγα, μπλάργια, γουμάργια, πρόβατα κι γίδγια. Ἀπ' ἄνκαρδιάτ' ἀποῦ μέσα ἔβγαζι ἕνα κιντρικὸ κουρμὸ σὰν τοῦ στιάρ' μὶ 4-5 κόμπ'. Ὅμους τοῦ ἕνα χαμπλά-χαμπλά δὲν ἔβγανι κόμπουν. Τσάκουνάμι αὐτόιας τοῦ καλάμ' κι τοῦ τραβούσαμε λίγου-λίγου κι τῶβγαζάμι ἀπάν. Αὐτὸ ἰκεῖ χαμπλά στν ἔνουσιτ' ἦταν τρυφιρούτσκου κι λίγου γλυκούτσκου. Μουτσιαλνούσαμε κάνα δυὸ-τρεις πόντ' μούγκι τοῦ τρυφιρότ' κι ἔτσις ξιγλούσαμε τ' δίψα μας. Χρειάζουσαν βέβια κάνα πιντέξ' στριβαδιές νὰ μουτσιαλίσουμι γιὰ νὰ μᾶς ἔφυγνι ἢ δίψα. Ἄλλις φουρὲς κυνηγούσαμε νὰ βροῦμι ξυνήθρις, ἀμποῦτι κι αὐτὲς σὶ ξιδιψοῦν, ἔτσις ξινούτσκις ἀποῦ εἶνι. Ἀπάν' στοῦ Μπλάτ' φκιάν' κι πίττα μὶ τς ξυνήθρις. Ἰὰ νὰ δῆς!

Αὐτάιας, Νώνταμ' ἀδουκήθκα, κι εἶπα νὰ στὰ γράψου ἀδιλικῶς! Κι ἅ οἱ δγνὸ μας εἰμιστι ἀμιτανόητ' χουργιάτδισ! Μᾶς ἀρέζ' κιόλαντς! Ποῦ νὰ τὰ πῆς αὐτάιας σιακάτ' κα ἄνθῆνα; Τρουμάρατς.

ἄρνιμα

ἀγράμματους λέου. Κι τὶ νὰ πῆς μάνναμ', ἴλιγι ἢ μάνναμ'! 6 ἀπ' τοὺν Θιριστὴ 2023.

Σημ. τῆς Σύνταξης: Στὸ Βογατσικὸ ἡ ἀντίστοιχη λέξη εἶναι *ματσακλνώ* (*ματσακ-λνιούμι*=μασῶ με βουλιμία, ἡ *πίτα ἴγκιν μάτσακ*=εἶναι κάπως μαλακὴ/δεν δίνει καλὴ αἴσθησι στὴ βρώση κλπ.). Ὁμως ὑπάρχει

στὶς παρυφές τοῦ χωριοῦ περιοχὴ που λέγεται *Μουτσιαλνή* καὶ ἐνδεχομένως ἡ ὀνομασία τῆς αὐτῆ σχετίζεται με τὴν λέξη *μουτσιαλνώ* τῆς περιοχῆς τῶν Γρεβενῶν που μας κομίζει ο π. Νικηφόρος συνοδεύοντάς τὴν μ' αὐτὴν τὴν ὀμορφὴ ἀφήγησι ἀπὸ μιὰ ζεστὴ μέρα τοῦ Ἰουλίου/ «θεριστῆ»).

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Πωλεῖται τὸ ωραιότερο οικόπεδο τοῦ Βογατσικοῦ στὴν καλύτερη τοποθεσία δίπλα ἀπο τὴν παραδοσιακὴ βρύση «Τζίτσκος» ἐπὶ τῆς ἀμαξιτῆς οδοῦ, ἄρτιο καὶ οἰκοδομήσιμο δηλωμένο στο Δῆμο καὶ στο κτηματολόγιο με καθαρὸς τίτλους ἰδιοκτησίας, ἐκτάσεως 251 τ.μ.

Πληροφορίες:
Τηλ.: 6977839914

ΒΑΪΝΑΣ Κ. - ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ Α.
ΟΛΥΜΠΙΑΔΟΣ 23 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΤΗΛ. 2310 274 203
xristinampotini@yahoo.gr

Stella deligianni

P.O. Box 68, Agios Pavlos - GR-630 80 Chalkidiki - Greece
Tel.: +30 23990 20351-2 - fax: +30 23990 20351
www.stelladeligianni.com - info@stelladeligianni.com

Η εκδήλωση 100 χρόνια από την εκτέλεση του Ίωνα Δραγούμη— Ιχνηλατώντας τη διαδρομή του στο Βογατσικό.

Στις 17 Αυγούστου 2022 στην Αίθουσα Δημοτικού Συμβουλίου Βογατσικού πραγματοποιήθηκε εκδήλωση, υπό την αιγίδα του Δήμου Άργους Ορεστικού, με θέμα: «100 χρόνια από την εκτέλεση του Ίωνα Δραγούμη: Ιχνηλατώντας τη διαδρομή του».

Για ακόμη μία χρονιά η διοργανώτρια κ. Μάρθα Σιώτα, η Αλεξάνδρα Τακαντζιά, απόφοιτος του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, η Αναστασία

επιτυχία και διεξοδικά το θέμα της εκδήλωσης. Οι τοπικές αρχές τίμησαν με την παρουσία τους την εκδήλωση, καθώς, επίσης, και πολύς κόσμος.

Με αφορμή τα 100 χρόνια από τον θάνατο του Ίωνα Δραγούμη παρουσιάστηκε η εν λόγω εκδήλωση, μετά την παύση δύο ετών λόγω του κορωνοϊού. Αναφέρθηκαν πτυχές της πολυσχιδούς ζωής του και σκιαγραφήθηκε η πορεία του.

Ο Ίων Δραγούμης γιος του Στέφανου και της Ελισάβετ Δραγούμη, το γένος Κοντογιαννάκη, ήταν πολιτικός, διπλωμάτης και συγγραφέας. Είχε όραμα για την Ελλάδα και κυρίως για τη Μακεδονία. Αγώνιστηκε για τα ιδανικά του. Ήρθε σε επαφή με μεγάλες μορφές του Μακεδονικού Αγώνα και ενέπνευσε ιδιαίτερα τον γαμπρό του Παύλο Μελά.

Δολοφονήθηκε άδικα τον Ιούλιο του 1920. Καταγόταν από το Βογατσικό. Για τον λόγο αυτόν η προτομή του βρίσκεται στην πλατεία του χωριού μας ως ελάχιστος φόρος τιμής για την αγάπη του στη Μακεδονία και τις υπηρεσίες του στο Διπλωματικό Σώμα.

Ευχαριστούμε θερμά όσους συνέβαλαν στην πραγματοποίηση της εκδήλωσής μας για ακόμη μία χρονιά και όσους παρευρέθηκαν σε αυτήν.

Μπορείτε να παρακολουθήσετε το video της εκδήλωσής μας στο youtube με τίτλο: «Ίων Δραγούμης: Ιχνηλατώντας τη διαδρομή του - Βογατσικό Καστοριάς», στο link: <https://youtu.be/cPnBIhloWu0> .

[Το δελτίο τύπου συνέταξε και μας κοινοποίησε η δ. Ευαγγελία Ζήση Τακαντζιά]

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Στο πλαίσιο των εκδηλώσεων που θα πραγματοποιηθούν για τον εορτασμό των "Δραγουμείων", νέες επιστήμονες του Βογατσικού με συντονίστρια την κα Μάρθα Σιώτα σας προσκαλούν στην πολιτιστική εκδήλωση που διοργανώνουν την **Τετάρτη 17 Αυγούστου 2022** και ώρα **8:15 μ.μ.** στην αίθουσα Δημοτικού Συμβουλίου Βογατσικού με θέμα: «**100 χρόνια από την εκτέλεση του Ίωνα Δραγούμη: Ιχνηλατώντας τη διαδρομή του!**»

Η παρουσία σας θα μας τιμήσει ιδιαίτερα!
Σε συνεργασία με τον Δήμο Άργους Ορεστικού

« Η ελευθερία καταχτιέται, δε χαρίζεται από άλλους! »
Ι.Δραγούμης 1878-1920

Η κ. Μάρθα Σιώτα με τις άλλες ομιλήτριες της εκδήλωσης δίκες Αλεξάνδρα Ζ. Τακαντζιά, Αναστασία Αρ. Σκανδάλη και Ευαγγελία Ζ. Τακαντζιά.

Σκανδάλη, Νομικός, απόφοιτος του Τμήματος Νομικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος του Τμήματος Θεωρίας Δικαίου και Διεπιστημονικών Νομικών Επιστημών με ειδίκευση στο Δίκαιο της Πληροφορικής και η Ευαγγελία Τακαντζιά, απόφοιτος του Τμήματος Μαθηματικών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος του ίδιου Τμήματος με ειδίκευση στα Εφαρμοσμένα Μαθηματικά και Πληροφορική, παρουσίασαν με

Το πάνελ των ομιλητριών

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
Μαριανός Ζήσης
697 6777575

ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΕΙΣ - ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ - ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΑ
ΘΕΡΜΑΝΣΗ - ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΣ

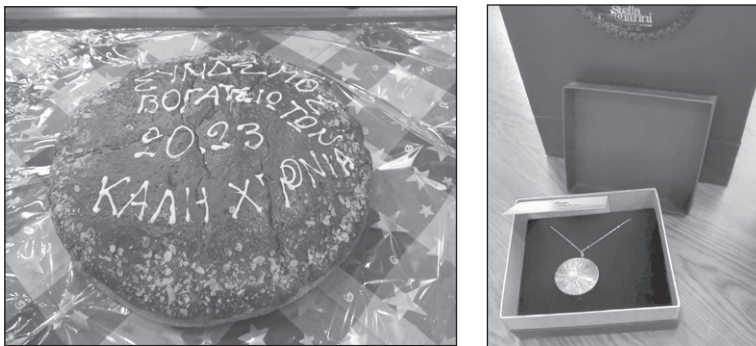
Π.ΙΩΑΚΕΙΜ 16
ΜΕ ΕΓΝΑΤΙΑ 130 ΓΩΝΙΑ ΤΗΛ.: 2310 225517

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

ΚΟΠΗ ΒΑΣΙΛΟΠΙΤΤΑΣ 2023

Η καθιερωμένη πρώτη εκδήλωση του έτους πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 5 Φεβρουαρίου 2023 στην αίθουσα της Ομοσπονδίας Δυτικομακεδονικών Σωματείων Θεσσαλονίκης με μεγάλη συμμετοχή και πλαισιώθηκε από αρκετούς νεολαίους που αποτελούν το μέλλον του Συνδέσμου. Την πίτα ευλόγησε ο π. Νικόλαος. Στη συνέχεια, ο πρόεδρος του Συνδέσμου έκοψε την βασιλόπιττα ονοματίζοντας τα κομμάτια σύμφωνα με το έθιμο. Το φλουρί «έπεσε» στο χορευτικό γυναικών Βογατσικού και σαν δώρο δόθηκε το βιβλίο "Το Βογατσικό" και CD/μικρό λεύκωμα «Άσπρο Τριαντάφυλλο φερώ» έκδοση του 2006 του Συλλόγου Φίλων Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου Μέλπως Μερλιέ και του Συνδέσμου μας, το οποίο παρέλαβε ο χοροδιδάσκαλος κ. Τηλέμαχος Τζακόπουλος. Από τα βασιλοπιτάκια που διανεμήθηκαν στους παρευρισκόμενους το τυχερό έλαβε η Βάσω Καπαχτοή στην οποία ως δώρο δόθηκε χειροποίητο κόσμημα έργο και προσφορά της κ. Στέλλας Δεληγιάνη την οποία ο Σύνδεσμος ευχαριστεί για την ευγενική χορηγία και την σταθερή αρωγή της επί δεκαετίες στις εκδηλώσεις του.

Στον χαιρετισμό που απηύθυνε εκ μέρους του Συνδέσμου

ο πρόεδρος του Συνδέσμου κ Χρήστος Βαενάς μεταξύ άλλων είπε:

Αιδεσιμότητα, κ. Βουλευτά, κ. Πρόεδρε της Ομοσπονδίας Δυτικομακεδονικών Σωματείων, κ. χοροδιδάσκαλε του χορευτικού συλλόγου γυναικών Βογατσικού, αγαπητοί συμπατριώτες και φίλοι,

Το Δ.Σ. του Συνδέσμου σας καλωσορίζει στην πρώτη εκδήλωση της χρονιάς και εύχεται σε όλους σας χρόνια πολλά και καλή χρονιά γεμάτη υγεία, χαμόγελα και χαρές.

Τον Σύνδεσμό μας, ένα από τα παλαιότερα σωματεία της Θεσσαλονίκης, που έχει συμπληρώνει εκατόν δύο χρόνια ζωής (ιδρύθηκε το 1921), πρέπει να τον στηρίξουμε όλοι μας και αυτό θα γίνει με την συμμετοχή μας στις προγραμματισμένες του εκδηλώσεις. Η ύπαρξη του Συνδέσμου συμβάλλει στην διατήρηση των ηθών και εθίμων του χωριού μας, τα οποία πρέπει και οφείλουμε να διατηρήσουμε και να τα μεταδώσουμε στους νεότερους γιατί αυτά αποτελούν τον πολιτισμό και την ιστορία της γενέτειρας μας αλλά και της πατρίδας μας γενικότερα. Σπουδαιότερο και βασικό στοιχείο για την εξέλιξη και την διατήρηση του Συνδέσμου είναι οι νέοι άνθρωποι. Αυτοί είναι που θα δώσουν καινούργια δύναμη και πνοή, γιατί χωρίς την νεολαία ο Σύνδεσμος με μαθηματική ακρίβεια βαδίζει προς την δύση του.

Δεν νομίζουμε ότι τα πολλά προβλήματα και οι ασχολίες των νέων, αποτελούν εμπόδιο στη συμμετοχή τους. Τρεις, τέσσερες φορές το χρόνο είναι εύκολο να διαθέτουν λίγες ώρες και λίγη προσφορά στο Σύλλογο και στο χωριό. Κάνουμε έκκληση προς όλους τους νέους και τις νέες, σπουδάζοντες και εργαζόμενους, να δώσουν το παρόν στο σύλλογο και ειδικά φέτος που είναι

και έτος αρχαιρεσιών για την ανάδειξη νέου Δ. Σ.

Η νεολαία ελπίζουμε πως θα δώσει δύναμη και πνοή στο Σύλλογο να φθάσει στους στόχους του και να εκπληρώσει τους σκοπούς του όπως αυτοί αναφέρονται στο ιδρυτικό καταστατικό δηλαδή τη μέριμνα για τα τοπικά κοινά ζητήματα της ιδιαίτερης πατρίδας μας το Βογατσικό και τη φροντίδα για κάθε τι που συντελεί στην πρόοδο της γενέτειρας μας. Θα δώσει ακόμη φτερά στους μεγαλύτερους για κάθε προσπάθεια προσφοράς, θα δώσει το παράδειγμα και τη δύναμη στα νιάτα που μένουν στο χωριό ώστε και εκείνα να γίνουν η δύναμη για μια καλύτερη κοινωνική ανάπτυξη του χωριού μας.

Θέλουμε να μας επισημαίνουν τα σφάλματα ή τις παραλείψεις μας. Είμαστε στη διάθεση να ακούσουμε οτιδήποτε που αφορά την πρόοδο του Συνδέσμου και του χωριού μας.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2023

Τα έσοδα του Συνδέσμου για το έτος 2022 ήταν 4.806,14 Ευρώ, από τα οποία το ποσό των 1.800 Ευρώ προέρχεται από το ενοίκιο της γκαρσονιέρας και το υπόλοιπο 3.006,14 από τις Συνδρομές-Δωρεές των μελών. Τα έξοδα του έτους 2022 ήταν 8.172,06 Ευρώ και αφορούν:

την έκδοση της εφημερίδας «Το Βογατσικό» (τυπώθηκαν 2 φύλλα), την έκδοση επιτοίχιου Ημερολογίου 2023 Ταχυδρομικά τέλη αποστολής εφημερίδων, ημερολογίου ή άλλης αλληλογραφίας, Καταβολή του Φόρου Εισοδήματος Καταβολή ΕΝΦΙΑ και ΦΜΑΠ

Λειτουργικά έξοδα γραφείου (ρεύμα, τηλέφωνο, κοινόχρηστα, γραφική ύλη κλπ.), διάφορες εκδηλώσεις (στη Θεσσαλονίκη ή το χωριό), οικονομική βοήθεια σε φορείς και μεμονωμένα αναξιοπαιθούντα άτομα της Κοινότητας. **Το αποθεματικό του Συνδέσμου σήμερα ανέρχεται σε 3.550 Ευρώ.**

Να ευχαριστήσουμε τον συμπατριώτη μας και μέλος του Συνδέσμου μας ιατρό και συγγραφέα κ. Νώντα Τσίγκα για την σύνταξη-επιμέλεια της εφημερίδας και επιμέλεια του ημερολογίου 2023 με υλικό από τη Λαογραφική Συλλογή και έρευνα της συντοπίτισσάς μας δ. Αγνής Σταυρίδου που ζει μεν στην Αθήνα όμως επί πολλές δεκαετίες συνδράμει με το έργο της τη διατήρησης της κοινής μνήμης.

Στην εκδήλωσή μας σήμερα συμμετέχει το χορευτικό γυναικών Βογατσικού, με χοροδιδάσκαλο τον κ. Τηλέμαχο Τζακόπουλο, εξαίρετο συγχωριανό μας ο οποίος με την άοκνη και ανιδιοτελή δράση που προσφέρει συνεχώς στο χωριό μας προσδίδοντας του την αίγλη που του αξίζει. Τους καλωσορίζουμε και τους ευχαριστούμε που ανταποκρίθηκαν και πάλι στο κάλεσμα να παισιώσουν την εκδήλωσή μας.

Χαιρετισμό απηύθυναν: ο συγχωριανός μας βουλευτής Καστοριάς κ. Ζήσης Τζηκαλάγιας, ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας Δυτικομακεδονικών Σωματείων Θεσσαλονίκης κ. Άθανάσιος Μιχαηλίδης και ο συγχωριανός μας Γ. Γραμματέας της Ομοσπονδίας Δυτικομακεδονικών Σωματείων Θεσσαλονίκης κ. Γεώργιος Γιαννούλης.

Στη συνέχεια διαβάστηκαν οι χαιρετισμοί που απέστειλαν για την εκδήλωση η Αντιπεριφερειάρχης Καστοριάς κ. Δέσποινα Καζατσάνη και ο Δήμαρχος Άργους Ορεστικού κ. Παναγιώτης Κεπατσόγλου:

Αισθάνομαι την ανάγκη να σας ευχαριστήσω για την τιμή που μου κάνατε να με προσκαλέσετε στην τελετή της κοπής της βασιλόπιτας για την έναρξη της νέας χρονιάς. Οι υπηρεσιακές μου υποχρεώσεις όμως στην Καστοριά καθιστούν αδύνατη την παρουσία μου στην εκδήλωση σας γεγονός που θα με χαροποιούσε ιδιαίτερα. Στέλνοντας σας τους πιο εγκάρδιους χαιρετισμούς, σας εύχομαι και αυτή η χρονιά να είναι δημιουργική.

Η Αντιπεριφερειάρχης
Δέσποινα Γ. Καζατσάνη

Σας ευχαριστώ θερμά για την πρόσκλησή σας στην κοπή της βασιλόπιτας του Συνδέσμου, σας δυστυχώς όμως λόγω ανειλημμένων υποχρεώσεων αδυνατώ να παρευρεθώ, Εύχομαι ολόψυχα καλή χρονιά με υγεία, δημιουργικότητα και κάθε επιτυχία στο έργο σας.

Με εκτίμηση
ο Δήμαρχος Άργους Ορεστικού
Παναγιώτης Κεπατσόγλου

Στη συνέχεια το χορευτικό γυναικών του χωριού μας χόρεψε διασκευασμένους ελληνικούς χορούς με την καθοδήγηση του κ. Τηλέμαχου Τζακόπουλου. Στις κυρίες του χορευτικού για την συμμετοχή τους δόθηκε συμβολικά από ένα γλαστράκι με πολύχρωμο λουλούδι.

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ, ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ "ΤΣΟΥΓΚΡΙΣΜΑ ΑΥΓΟΥ"

Την Τετάρτη 3 Μαΐου 2023 στο γραφείο του Συνδέσμου πραγματοποιήθηκε Γενική Συνέλευση των μελών με σκοπό τον απολογισμό του απερχόμενου ΔΣ και τη διενέργεια εκλογών για

την ανάδειξη νέου Διοικητικού Συμβουλίου για την διετία 2023-2025. Παράλληλα έγινε και η εκδήλωση «Τσούγκρισμα Αυγού 2023» ανταλλάσσοντας ευχές και προσφέροντας κέρασμα στους παρευρισκόμενους. Για την ανάδειξη του νέου Δ.Σ, και την Εξελεγκτική Επιτροπή ψήφισαν 23 μέλη

1. Για το Δ.Σ .της διετίας 2023-2025 εκλέχθηκαν οι παρακάτω:

— Βαενάς Χρήστος	με ψήφους	23
— Ευθυμιάδου Νικολέτα	» »	20
— Λουίζος Δημήτριος	» »	18
— Μήκας Γεώργιος	» »	19
— Παπακωνσταντίνου Αριστοτέλης	» »	22
— Τζηκαλάγια Ελένη	» »	18
— Τρύφωνα Παρασκευή	» »	18
— Σιτσικώστας Ανδρέας	» »	18
— Τσούρκα Αγνή	» »	21

2. Για την εξελεγκτική επιτροπή εκλέχθηκαν.

— Αποστολίδου Αικατερίνη	με ψήφους	21
— Βαδραχάνης Νικόλαος	» »	17
— Λεωνίδης Ανδρέας	» »	17

3. Η σύνθεση του νέου Δ.Σ. για την διετία 2023-2025 είναι:

— Βαενάς Χρήστος	Πρόεδρος
— Παπακωνσταντίνου Αριστοτέλης	Αντιπρόεδρος
— Ευθυμιάδου Νικολέτα	Γεν. Γραμματέας
— Λουίζος Δημήτριος	Ταμίας
— Μήκας Γεώργιος	Μέλος
— Τζηκαλάγια Ελένη	»
— Τρύφωνα Παρασκευή	»
— Σιτσικώστας Ανδρέας	»
— Τσούρκα Αγνή	»

Ευχόμαστε στο νέο Δ.Σ. καλή θητεία

ΕΟΡΤΗ ΑΓΙΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗΣ

Στο Βογατσικό, στην γυναικεία μονή των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης, πραγματοποιήθηκε η γιορτή των Ισαποστόλων και βασιλέων Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης.

Τον Αρχιερατικό Πανηγυρικό Εσπερινό τέλεσε ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Σισανίου και Σιατίστης κ.κ. Αθανάσιος και η ιερατική του συνοδεία. Μετά το πέρας του εσπερινού τελέστηκε η ιερή λιτάνευση της εικόνας των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης και των

ιερών λειψάνων πολλών Αγίων της εκκλησίας μας. Παρευρέθηκαν ο Περιφερειάρχης Δυτικής Μακεδονίας κ. Κασαπίδης Γεώργιος, ο Πρόεδρος του Συνδέσμου Βογατσιωτών Θεσσαλονίκης κ. Βαενάς Χρήστος, το μέλος του ΔΣ του Συνδέσμου κ. Τζηκαλάγια Ελένη και πλήθος κόσμου. Ανήμερα της εορτής εψάλη θεία λειτουργία από ιερείς της Μητροπόλεως. Παραβρέθηκαν ο Δήμαρχος Άργους Ορεστικού κ. Παναγιώτης Κεπατσόγλου, ο Αντιδήμαρχος κ. Χρήστος Εμμανουήλ, ο Πρόεδρος της Κοινότητας Βογατσικού κ. Στέργιος Γκασιώνης, ο Πρόεδρος του Συνδέσμου Βογατσιωτών Θεσσαλονίκης κ. Χρήστος Βαενάς, τα μέλη του ΔΣ του Συνδέσμου κ. Ελένη Τζηκαλάγια, κ. Νικολέτα Ευθυμιάδου, κ. Δημήτριος Λουίζος και αρκετός κόσμος.

Ο Σύνδεσμος Βογατσιωτών Θεσσαλονίκης, ως είθισται, στόλισε της εικόνες των Αγίων, πραγματοποίησε αρτοκλασία και μετά το πέρας της θείας λειτουργίας πρόσφερε άρτο και κέρασμα στο ευλαβές εκκλησίασμα.

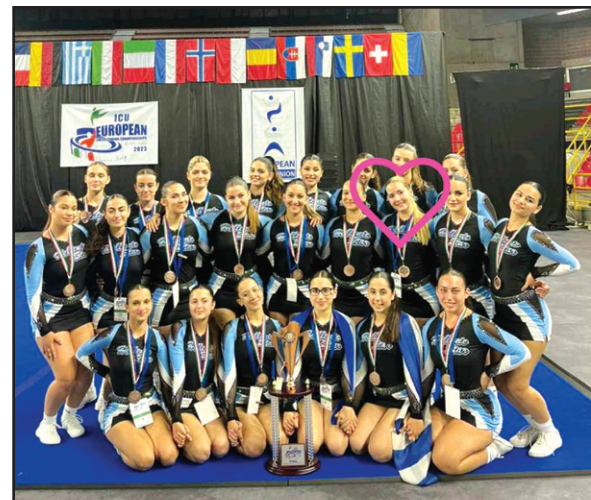
Στον αύλειο χώρο της Μονής μετά το πέρας της θείας λειτουργίας το χορευτικό του χωριού υπό την καθοδήγηση του χοροδιδασκάλου κ. Τηλεμάχου Τζακόπουλου παρουσίασε χορούς της Καστοριάς, προσφέροντας στους παρευρισκόμενους σπιτικό σαραγλί και λικέρ.

Είθε η μνήμη των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης να μας προστατεύει, να μας φωτίζει και να μας κρατά γερούς και ενωμένους.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Ιστορία έγραψαν οι Ελληνίδες αθλήτριες που μετείχαν στο Ευρωπαϊκό πρωτάθλημα Cneerleading το οποίο ολοκληρώθηκε στις 2 Ιουλίου 2023 στη Βερόνα, καθώς κατέκτησαν συνολικά δέκα (10) μετάλλια, απολογισμός που αποτελεί ρεκόρ για τα Ελληνικά χρώματα στη διοργάνωση. Το χάλκινο μετάλλιο πανηγύρισαν οι Cygnus του ΑΣ Ελληνικό Αστέρι στην κατηγορία Junior all cirí advances όπου συμμετείχε και η Μαρία Μέρμηγκα κόρη Αγνής Βράκα και εγγονή του αείμνηστου Αθανασίου Βράκα.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΡΑΒΩΝΕΣ

Αραβωνιάστηκαν οι:

- Χρήστος Αναγνώστου του Γεωργίου και η Ελένη Τσακνίδου
 - Τριαντάφυλλος Καραλιώτης και η Θωμαή Αναγνώστου του Γεωργίου
- Το ΔΣ εύχεται καλά στέφανα

ΓΑΜΟΙ

Ο Γεώργιος Τζακόπουλος του Νικολάου και η Βαλεντίνα Νασιοπούλου του Βασιλείου στις 29 Ιουλίου 2023 στο Ι. Ν. Αγίας Παρασκευής Βογατσικού τέλεσαν τους γάμους τους

Το ΔΣ εύχεται να ζήσουν

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

-Ο Ανδρέας Μπούρας του Χρήστου και η Παρασκευή Τσερικτσόγλου στις 23 Απριλίου 2023 στον Ι.Ν. Αγίας Βαρβάρας Τούμπας Θεσσαλονίκης βάπτισαν το αγοράκι τους και του έδωσαν το όνομα Χρήστος

-Ο Σταύρος Παπανδρέου του Στυλιανού και η Ειρήνη Τσιτσικώτα στις 22 Ιουλίου 2023 στον ΙΝ Αγίας Παρασκευής Ντολτσό Καστορίας βάπτισαν το κοριτσάκι τους και της έδωσαν το όνομα Αρετή -Μαρία

Το ΔΣ εύχεται να είναι καλότυχα.

ΚΗΔΕΙΕΣ

-Πέθανε στην Αθήνα σε ηλικία 88 ετών και κηδεύτηκε στο Α' Νεκροταφείο της πόλης, ο Μάρκος Φ. Δραγούμης, μουσικολόγος, μουσικός, ποιητής και συγγραφέας, θερμός αρωγός για πολλά χρόνια του Βογατσικού, γένετιρας της οικογένειας Δραγούμη, και του Συνδέσμου μας.

-Πέθανε και κηδεύτηκε στο Βογατσικό η Όλγα Εμμανουηλίδου ετών 67

-Πέθανε και κηδεύτηκε στη Θεσσαλονίκη ο Ταξίαρχος ε.α. Δημήτριος Ιωσηφέλης.

-Πέθανε και κηδεύτηκε στο Βογατσικό η Ξανθούλα Φεραίου χήρα Ανδρέα

-Πέθανε και κηδεύτηκε στην Καστοριά ο Λάζαρος Ντόντης (σύζυγος Ελένης Τσιτσιπάτη).

-Πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα ο Στέργιος Ματεγάκης (υιός Σουλτάνας Κανδύλη) ετών 50.

-Πέθανε και κηδεύτηκε στη Θεσσαλονίκη ο συνταξιούχος καθηγητής φυσικής Αθανάσιος Βράκας και παλαιό μέλος του Δ.Σ. του Συνδέσμου μας ετών 77 .

-Πέθανε και κηδεύτηκε στη Θεσσαλονίκη η Σταυρούλα Δέδη χήρα Αντωνίου ετών 88.

-Πέθανε και κηδεύτηκε στην Αλεξάνδρεια Ημαθίας ο Χρυσόστομος Δέδης. Πέθανε και κηδεύτηκε στο Βογατσικό η Μαλαματή Κανδύλη χήρα Ζήση ετών 88

-Πέθανε αιφνίδια τον Ιούλιο, και κηδεύτηκε στο Βογατσικό ο Αθανάσιος Μπλιάγκας του Ιωάννη ετών 49.

-Πέθανε και κηδεύτηκε στην Καστοριά ο Νικόλαος Κίκος ετών 76.

-Πέθανε στο Βογατσικό και κηδεύτηκε στη Σιάτιστα η Θεολογία Δεληγιάννη χήρα Παναγιώτη.

-Πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στο Βογατσικό ο Ανδρέας Καρύδης.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

-Συγχαίρουμε την θυγατέρα μας Μαρία Διαμαντοπούλου για την απόκτηση των παρακάτω μεταπτυχιακών: (1) *MSc in Strategic Human Resources Management* στο *Alba Graduate Business School* (2) *MA Τεχνολογίας της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας για την Εκπαίδευση* στο Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Οι γονείς της: Γεώργιος και Κωνσταντίνα Διαμαντοπούλου.

ΑΦΙΞΕΙΣ

-Δημήτριος Πορτοτάσης του Τριαντάφυλλου οικογενειακώς από Γερμανία

-Χρήστος Βοσβοτέκας από Γερμανία

-Δημήτριος Βράκας με τον υιό του από ΗΠΑ

-Χαράλαμπος Βοσβοτέκας με τη σύζυγο από Γερμανία

-Νίκη Βοσβοτέκα του Ζήση οικογενειακώς από Αυστραλία

-Ευάγγελος Σλημιστινός στο ΗΠΑ

-Κωνσταντίνος Τζηκαλάγιας του Αθανασίου από ΗΠΑ

-Αθανάσιος Μπλιάγκας του Ιωάννη από Καναδά

-Απόστολος Δεληγιάννης από Η.Π.Α.

-Αγνή Δαγκλέ με το συζυγό της Σπύρο Λάζαρη από Καναδά

-Πέρη Δαγκλέ με το συζυγό της κ. Γεράκη από Γερμανία

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ ΑΠΟ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

-Αθανάσιος Πέιος

-Ζήσης Τακαντζάς

-Απόστολος Βαδραχάνης

-Γεώργιος Κλάπας

ΔΩΡΕΕΣ

-Αθανάσιος Πέιος (στη μνήμη των γονέων του)	240 €
-Ντόγρας Κωνσταντίνος	50 €
-Βρίτσιος Τρύφωνας	20 €
-Γρίβα Φωτεινή (στη μνήμη της μητέρας της Ζωγραφιάς Γρίβα)	50 €

Για τον Σάκη...

Π

άντοτε ταπεινός, καλοσυνάτος και χαμογελαστός, με μια αξεπέραστη ευγένεια, προσπαθούσε να κάνει το καλύτερο που περνούσε από τα δημιουργικά του χέρια. Δούλεψε κατά τη διάρκεια κατασκευής του μνημείου με ανυπέβλητο ζήλο και ενθουσιασμό.

Πάντοτε έμοιαζε σαν αποζητούσε σημάδια επιβεβαίωσης πως όλα πήγαν καλά. Έφερε εις πέρας το έργο δουλεύοντας μέσα στον ήλιο, χωρίς κανένα παράπονο, προσηλωμένος στη δουλειά του και οπλισμένος με μπόλικη υπομονή και επιμονή. (Είχε κι ένα χρέος σε σκοτωμένο συγγενή που μνημονεύονταν εκεί πάνω στο μάρμαρο). Ήταν καλός τεχνίτης. Το απέδειξε.

Σήμερα έμαθα πως έφυγε τόσο απρόσμενα και άδικα... Παρηγοριά ας βρουν οι δικοί του κι αυτός Καλόν Παράδεισο!

Ο ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΟΣ ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΔΙΣΚΟΣ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΟΥ ΒΟΓΑΤΣΙΚΟΥ, ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΜΑΣ.

Ενημερώνουμε τα μέλη και τους φίλους του Συνδέσμου μας ότι υπάρχει και διατίθεται στα γραφεία του Συνδέσμου μας για όποιον ενδιαφέρεται να το αποκτήσει το CD- λευκώμα: **Λευκό τριαντάφυλλο φορώ -Τραγούδια από το Βογατσικό Καστοριάς**. Παραγωγή: Φίλοι Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου Μέλπως Μερλιέ με τη συνεργασία του Συνδέσμου Βογατσωτών Θεσσαλονίκης «Ο Άγιος Κωνσταντίνος», 2006. Επιμέλεια ένθετου παραγωγής της έκδοσης: Μάρκος Φ. Δραγούμης, Νώντας Τσίγκας, Θανάσης Μωραΐτης. Χορηγοί έκδοσης: Πάγκειον κληροδότημα, Ιδρυμα Ι. Φ. Κωστόπουλου και Νώντας Τσίγκας (στη μνήμη Κλεοπάτρας Σαββαρικά).

Δεν ήταν ούτε καινούργια ούτε υποκειμενική η διαπίστωση πως κάθε φορά που το Μουσικό Λαογραφικό Αρχείο Μέλπως Μερλιέ (Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών) πραγματοποιεί μια καινούργια έκδοση οφείλουμε (όλοι όσοι ενδιαφερόμεθα για τα σημαντικά και ωραία πράγματα) να δώσουμε ιδιαίτερη προσοχή. Εκτός από τη «Μουσική καταγραφή στην Κρήτη» (1953-54) του Ελβετού ελληνιστή και μουσικολόγου Samuel Baud-Bovy και τις «Δημοτικές μελωδίες από τη Χίο» που πραγματοποίησε το 1898 ο Γάλλος Γλωσσολόγος Hubert

Pernot (για τις οποίες έχει γίνει ειδική αναφορά στην εφημερίδα αυτή) παρουσιάστηκαν (και ίσως επισκιάστηκαν από τις παραπάνω) και δυο ακόμη εκδόσεις, σπουδαίες πιστεύω τόσο για το περιεχόμενό τους όσο και για το ...παράστημα, όπως άλλωστε είναι όλες οι εκδόσεις του Μουσικού λαογραφικού Αρχείου [...] «Τραγούδια από το χωριό Βογατσικό της Καστοριάς». Ψηφιακός δίσκος και βιβλίο 60 σελίδων. Ηχογραφήσεις που πραγματοποιήθηκαν επί τόπου το 1965 και το 1980 από τον Μάρκο Δραγούμη και τον Γιάννη Άννινο. Παραγωγή Φίλοι Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου Μέλπως Μερλιέ, με τη συνεργασία και τη βοήθεια του συλλόγου «Σύνδεσμος Βογατσωτών Θεσσαλονίκης ο Άγιος Κωνσταντίνος», του Νώντα Τσίγκα και της Αγνής Σταυρίδη. [...] Το Βογατσικό Καστοριάς (νυν Δήμος Ίωνος Δραγούμη μαζί με τα γειτονικά χωριά), όπως είναι γνωστό, είναι ένας ιστορικός τόπος που το όνομά του υπήρξε, και αυτό όπως και άλλα, θύμα του σχεδίου «Καποδίστριας», που διαμόρφωσε μια Ελλάδα με ονόματα εκπαιδευτικής μεν σημασίας αλλά απροσδιόριστης δυναμικής για την εθνική αυτογνωσία. Ούτε ο χώρος ούτε και η θεματική της στήλης μας επιτρέπουν να αναφερθούμε εκτενέστερα στη σημασία μιας έκδοσης με παραδοσιακά τραγούδια της περιοχής αυτής, σημασίας που εκτείνεται και πέραν των καλλιτεχνικών η γραφικών –λαογραφικών ενδιαφερόντων. **Δεδομένου ότι οι εκδόσεις αυτές του ΜΛΑ έγιναν στην αρχή του έτους περιμένουμε να δούμε να υπάρξει κάτι άλλο που θα τους στερήσει τον τίτλο των σημαντικότερων (στον τομέα τους) εκδόσεων της χρονιάς”**.

Γ. Παπαδάκης, Στήλη «Σε ήχο ελληνικό», **Θησαυροί της παράδοσης**, Ελευθεροτυπία, 28/2/2007.

«Λευκό Τριαντάφυλλο φορώ, Τραγούδια από το Βογατσικό Καστοριάς» (Μ.Λ.Α). Εξαιρετικό άλμπουμ, σε παραγωγή του Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου, το οποίο περιλαμβάνει επιτόπιες ηχογραφήσεις που έγιναν στο Βογατσικό της Καστοριάς το 1965 από τους Γιάννη Άννινο και Μάρκο Φ. Δραγούμη, καθώς και το 1980 από τον Φιλ. Χατζή. Τα 25 τραγούδια της έκδοσης τραγουδιούνται από γυναικείες και αντρικές φωνές χωρίς συνοδεία οργάνων, δίνοντας μια όμορφη αίσθηση άλλης εποχής. Τραγούδια από έναν ευρύ κύκλο της ανθρώπινης δραστηριότητας με αυτά της αγάπης και του γάμου να κυριαρχούν. Ήχοι της Δυτικής Μακεδονίας, που πέρα από τη δική τους ταυτότητα σε μερικά σημεία συγγενεύουν αρκετά και με εκείνους της Ηπείρου.

Κώστας Φώτης,
περιοδικό **Jazz & Τζαζ**, τεύχος 164, Νοέμβριος 2006

Το έργο (“νεκρή φύση”) που κοσμεί το εξώφυλλο της εφημερίδας είναι του λαϊκού ζωγράφου από το Βογατσικό Θεοχάρη Τούρνα (πιθανές ημερομηνίες γεν.- θαν. 1887-1930) “Τα φρούτα της Μις Κλάιν” (ελαιογραφία, διαστ. 80X40 εκ.).

Φωτογραφήθηκε από την Αγνή Σταυρίδου στο σπίτι του ζωγράφου στην Αθήνα, το 1992, όταν ακόμη ζούσε ο γιός του Ιωάννης.

